

Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark

2020

Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark 2020

Producent SCB, Statistiska centralbyrån

Förfrågningar Karin Hedeklint
+46 10 479 40 00
mark.vatten.gis@scb.se

Du får kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.
Vi vill dock att du uppger källa på följande sätt:
Källa: SCB, Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar,
hänsynsytor samt improduktiv skogsmark 2020 MI 41 2020A02

Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land 2020

Producer Statistics Sweden

Enquiries Karin Hedeklint
+46 10 479 40 00
mark.vatten.gis@scb.se

You may copy and otherwise reproduce the contents in this publication.
However, remember to state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land 2020

ISSN: 1654-3947 (Online)
URN:NBN:SE:SCB-2021: MI41SM2102_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Innehåll

Sammanfattning	5
Fyra former av skogsmark	5
Skogsmark i Sverige	8
Arealer med överlapp mellan former	9
Regioner (naturgeografiska regioner SUS).....	9
Landsdelar.....	10
Arealer utan överlapp mellan former	11
Arealer som har tillkommit under 2020.....	13
Nya arealer per region (naturgeografiska regioner SUS)	13
Nya arealer per landsdel	14
Tidsserie från 2010.....	15
Formellt skyddad skogsmark	17
Formellt skyddad skogsmark utan överlapp	20
Formellt skydd ovan och nedan den fjällnära gränsen	21
Formellt skydd per region (naturgeografiska regioner SUS).....	24
Formellt skydd per län	25
Markägare av formellt skyddad skogsmark.....	28
Frivilliga avsättningar	30
Arealer för frivilliga avsättningar	30
Markägare av frivilliga avsättningar	31
Frivilliga avsättningar över tid.....	32
Hänsynsytor	33
Arealer för hänsynsytor	33

Hänsynsytor över tid.....	34
Markägare	35
Improduktiv skogsmark.....	37
Arealer med improduktiv skogsmark.....	37
Kort om statistiken.....	39
Statistikens ändamål och innehåll.....	39
Definitioner och förklaringar	39
Skogsmark.....	39
Produktiv skogsmark.....	40
Former.....	40
Formellt skyddad natur	40
Frivilliga avsättningar	45
Hänsynsytor	45
Improduktiv skogsmark	46
Regioner	46
Statistikens framställning.....	49
Formellt skyddad skogsmark.....	49
Frivilliga avsättningar	53
Hänsynsytor	53
Improduktiv skogsmark, SLU Riksskogstaxeringen	55
Statistikens kvalitet	56
Formellt skyddad skogsmark.....	56
Frivilliga avsättningar	58
Hänsynsytor	58
Improduktiv skogsmark	59

Förändringar jämfört med föregående års statistik	60
Formellt skyddad skogsmark.....	60
Frivilliga avsättningar	61
Hänsynsytor	61
Improduktiv skogsmark	62
Bra att veta.....	63
Information hos andra myndigheter.....	63
Tips vid användning av statistiken	63
Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land 2020.....	65
Summary	65
List of terms	68

Sammanfattning

Fyra former av skogsmark

Här redovisas en sammanhållen statistik för fyra former av skogsmark:

- Formellt skyddad skogsmark
- Frivilliga avsättningar
- Hänsynsytor vid föryngringsavverkning
- Improduktiv skogsmark.

I den officiella statistiken summeras inte arealer och andelar för de fyra formerna. Det beror på flera faktorer, bland annat att det är stora juridiska skillnader mellan formerna avseende hur de kan påverka markanvändningen på ytan där de är belägna. Det finns även stora skillnader i metod för hur arealerna beräknas, till stor del beroende på vilka dataunderlag som finns tillgängliga för statistiken. Dessutom är inte statistiken värderad i relation till nationella eller internationella mål. Allt detta kan leda till att summeringar blir missvisande.

Tabell 1. Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark, 2020

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Former	Arealer i hektar, utan överlapp mellan former		Andel av all skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Formellt skyddad skogsmark	1 313 200	2 350 400	5,7%	8,7%
Frivilliga avsättningar	1 323 100	1 323 100	5,6%	4,7%
Hänsynsytor	480 700	480 700	2,0%	1,7%
Improduktiv skogsmark	0	3 124 300	0,0%	11,2%

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Statistik över formellt skyddad skogsmark beräknas med hjälp av Naturvårdsregistret och Nationella marktäckedata NMD 1.1. Den nya versionen av NMD (1.1) har kompletterats med nya data, vilket leder till minskade arealer jämfört med föregående års statistik.

Statistiken över hänsynsytor skattas utifrån senast kända värde, vilket är treårsmedelvärdet vid avverkningssäsong 2017/18.

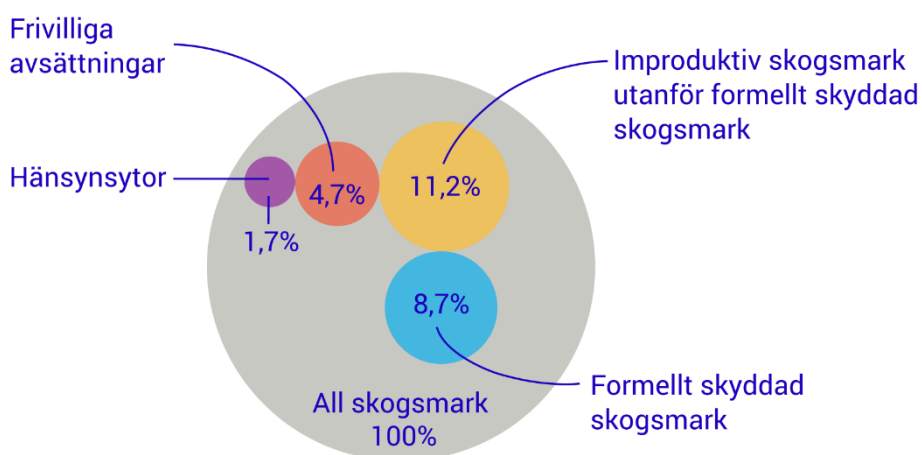
Improduktiv skogsmark avser Riksskogstaxeringens femårsmedelvärde för perioden 2016 till 2020, där 2018 är mittenår. Arealer på produktiv skogsmark kan inte förekomma.

Överlapp mellan formellt skydd och improduktiv skogsmark är skattade och exkluderade från improduktiv skogsmark. Formellt skydd redovisas i sin helhet. Överlapp mellan frivilliga avsättningar och övriga former redovisas inte i statistiken. Överlapp kan finnas, men är inte tillräckligt undersökt för redovisning.

Andel frivilliga avsättningar, hänsynsytor och improduktiv skogsmark beräknas med hjälp av Riksskogstaxeringens statistik över Sveriges hela areal produktiv skogsmark och skogsmark totalt. Andel formellt skydd är beräknad med hjälp av Nationella marktäckedata NMD 1.1.

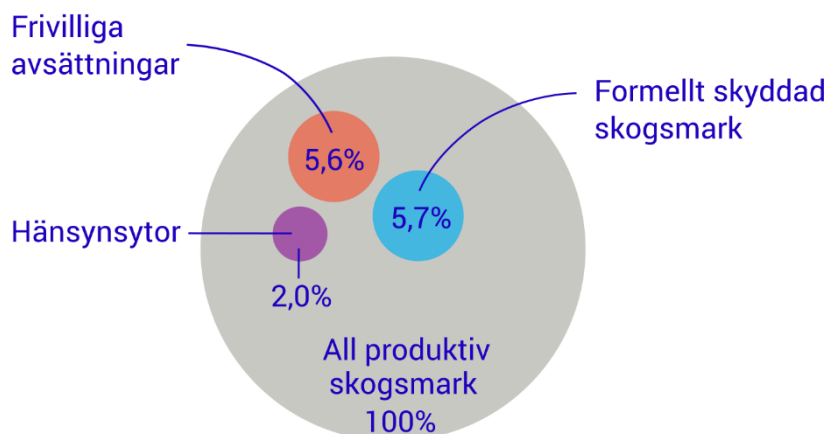
Det förekommer överlapp både inom och mellan de fyra formerna, vilket innebär att flera objekt kan vara belägna på samma yta. Statistiken redovisar endast överlappande arealer mellan formellt skyddad skogsmark och improduktiv skogsmark. Drygt en fjärdedel av den improduktiva skogsmarken överlappas av formellt skydd. För den produktiva skogsmarken redovisas arealer för tre av formerna. Där förekommer inte överlappande arealer i statistiken.

Diagram 1. Statistiken former av skogsmark, med andel av all skogsmark i Sverige

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen. Storleken på cirklarna motsvarar de faktiska proportionerna. Summering av andelar i figuren bör inte göras, med anledning av metodmässiga och juridiska skillnader mellan delarna.

Diagram 2. Statistiken former av produktiv skogsmark, med andel av all produktiv skogsmark i Sverige

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen. Storleken på cirklarna motsvarar de faktiska proportionerna. Summering av andelar i figuren bör inte göras, med anledning av metodmässiga och juridiska skillnader mellan delarna.

Formellt skyddad skogsmark är skogsmark som regleras av lagar och förordningar, samt ingångna avtal och enskilda beslut. I den här statistiken är det ett samlingsbegrepp för olika instrument för skydd av skogsmark. De förekommer både på produktiv och på improduktiv skogsmark. De instrument som ingår i statistiken är:

1. Nationalparker
2. Naturresevat med föreskrifter mot skogsbruk
3. Biotopskyddsområden
4. Natura 2000 med skogshabitat
5. Naturvårdsavtal, inklusive ekoparker och vitryggsavtal
6. Inomstatlig överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket
7. Beslutade biotopskyddsområden och naturresevat, som inte vunnit laga kraft
8. Markersättningar för bildande av naturresevat.

Vid utgången av 2020 omfattade den formellt skyddade skogsmarken nästan 2,4 miljoner hektar, vilket motsvarar knappt 9 procent av Sveriges hela skogsmark. Av dessa var 1,3 miljoner hektar produktiv skogsmark, vilket motsvarar nästan 6 procent av landets hela produktiva skogsmarksareal. Det är stora överlapp mellan de olika instrument som ingår i det formella skyddet. I summeringen av det formella skyddet har de överlappande arealerna räknats bort till en nettoareal.

Frivilliga avsättningar är områden med produktiv skogsmark där markägaren frivilligt har fattat beslut om att inte utföra åtgärder som kan skada naturvärden, kulturmiljöer eller sociala värden. Områdena ska finnas dokumenterade i plan eller annan handling. Vid utgången av 2020 omfattade de frivilliga avsättningarna mer än 1,3 miljoner hektar, vilket motsvarar nästan 6 procent av Sveriges produktiva skogsmarksareal och knappt 5 procent av den totala arealen skogsmark.

Hänsynsytor är mindre områden produktiv skogsmark som frivilligt eller enligt skogsvårdslagen lämnats vid föryngringsavverkning. De är preliminärt skattade till att omfatta nästan en halv miljon hektar år 2020, vilket motsvarar cirka 2 procent för både den produktiva och totala arealen skogsmark.

Improduktiv skogsmark är skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder inte kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Exempel på improduktiv skogsmark är fjällbjörkskog, träd- eller buskbevuxna myrar och glest trädbevuxna hållmarksområden. Den improduktiva skogsmarken omfattar totalt 4,4 miljoner hektar, men stora delar överlappas av formellt skydd. Improduktiv skogsmark utanför formellt skydd omfattar 3,1 miljoner hektar, eller 11 procent av Sveriges totala skogsmarksareal.

Skogsmark är mark inom ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än fem meter och en kronslutenhet av mer än tio procent, eller förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder.

Produktiv skogsmark är skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år.

Improduktiv skogsmark är skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder **inte** kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Med andra ord är det skogsmark som inte är produktiv enligt ovanstående definition.

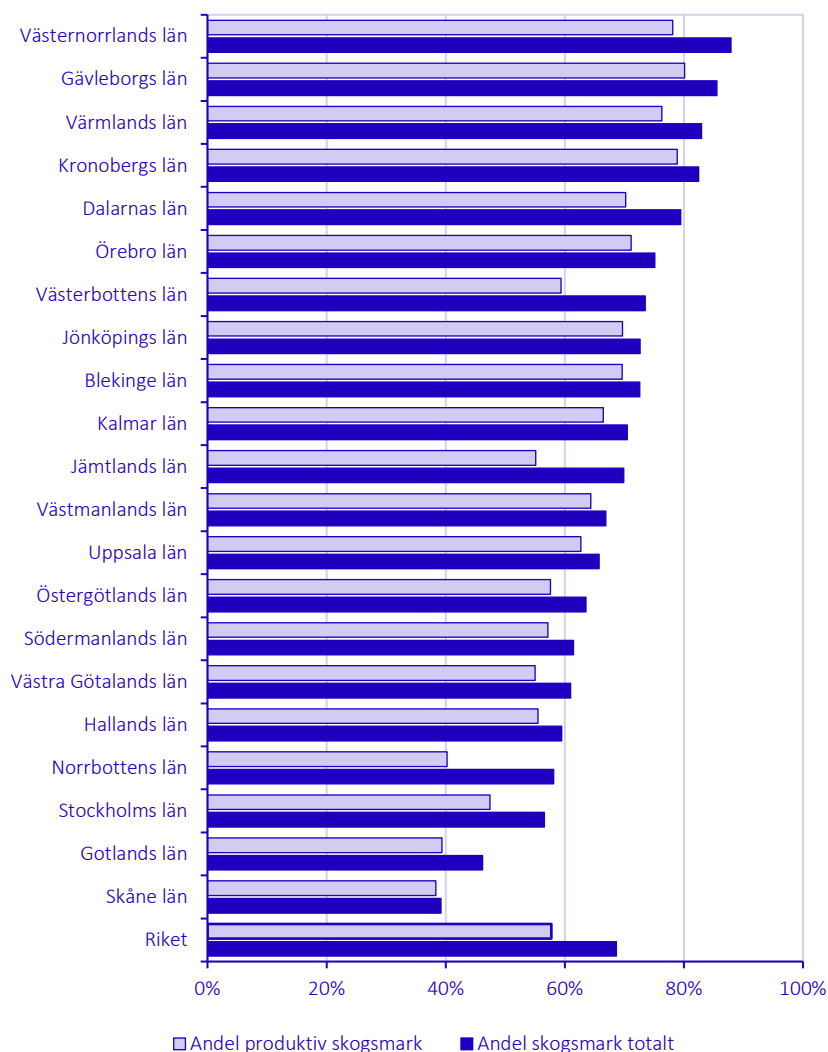
Skogsmark har länge varit en viktig naturresurs i Sverige. Historiskt har den varit en förutsättning för viktiga näringar, som gruvdrift och fartygsbyggande. Idag är skogen en viktig källa för bland annat virkes- och pappersproduktion, energiutvinning och rekreation. Skogsmarken bidrar även till klimatreglering, vattenrening och utgör en livsmiljö för växter och djur.

Skogsmark i Sverige

Skogsmark är det dominerande markslaget i Sverige. Enligt Riksskogstaxeringens statistik utgör skogsmarken 28 miljoner hektar, vilket motsvarar 69 procent av Sveriges hela landareal. Med en så hög andel skogsmark är Sverige, näst efter Finland, det land i Europa som har högst andel skogsmark i förhållande till den totala landarealen (källa: *Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), Forest Europe (FE)*).

De tre län som har störst skogsmarksareal i absoluta tal finns i de norra delarna av Sverige. Det är Norrbotten, Västerbotten och Jämtlands län. De län som har minst areal skogsmark är Gotland, Blekinge och Halland. I andel av länens hela landyta har Västernorrland, Gävleborg och Värmlands län störst andel skogsmark, medan Skåne och Gotland har lägst andel.

Diagram 3. Andel skogsmark av total landareal per län, 2018

Källa: SLU Riksskogstaxeringen. Femårsmedelvärde för perioden 2016 till 2020, där 2018 är mitten-år.

Arealer med överlapp mellan former

Att de fyra olika formerna överlappar varandra innebär att flera former kan vara belägna på samma yta. Det är framförallt den formellt skyddade skogsmarken som överlappas av improduktiv skogsmark. I de två följande tabellerna redovisas den totala arealen för varje form, utan att överlappande ytor har räknats bort. Inom det formella skyddet finns stora överlapp mellan olika delmängder, så kallade instrument. I den här statistiken har överlapp mellan instrumenten räknats bort till en nettoareal.

Regioner (naturegeografiska regioner SUS)

Nedan den fjällnära gränsen har Sverige fyra naturegeografiska regioner. Från norr till söder är det den nordboreala, den sydboreala, den boreonemorala och den nemorala regionen. Området ovan den fjällnära gränsen är den fjällnära regionen. Mer information finns i avsnittet *Kort om statistiken*.

Den formellt skyddade skogsmarken omfattar nästan 2,4 miljoner hektar, varav 1,3 miljoner hektar med produktiv skogsmark. Mer än 1,4 miljoner hektar av den formellt skyddad skogsmarken finns i den fjällnära regionen. Produktiv skogsmark som är formellt skyddad omfattar mer än 560 000 hektar i den fjällnära regionen. Nedan den fjällnära regionen finns mer än 900 000 hektar formellt skyddad skogsmark, varav 750 000 hektar produktiv skogsmark.

Tabell 2. Areal i hektar, med överlapp mellan former, per region, 2020

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Region	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			
1. Fjällnära	561 200	1 441 300	*	**	1 911 000
2. Nordboreal	262 400	335 300	325 900*	**	1 070 000
3. Sydboreal	221 900	265 900	569 500*	**	934 800
4. Boreonemoral	229 600	266 900	364 400	**	485 800
5. Nemoral	38 100	41 000	63 300	**	39 300
Nedan fjällnära gräns, region 2-5	752 000	909 100	1 323 100	480 700	2 529 800
Hela Sverige	1 313 200	2 350 400	1 323 100	480 700	4 440 900

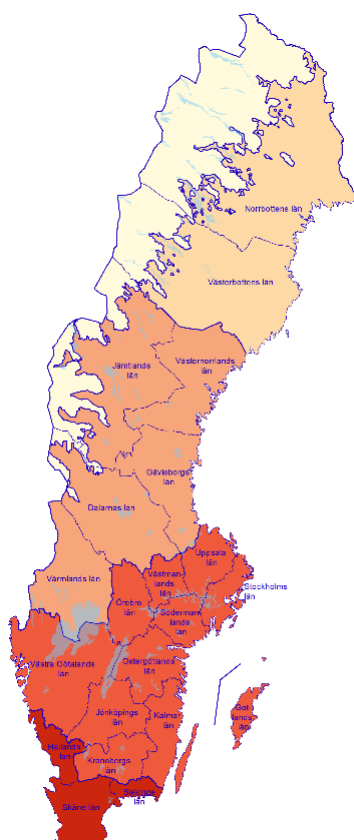
Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen.

Underlag för formellt skyddad skogsmark (NMD 1.1) har kompletterats med nya data, vilket leder till minskade arealer jämfört med föregående års statistik.

* Statistiken över frivilliga avsättningar saknar uppgifter om fjällnära gräns. Värdet för region 2 och 3 är inklusive arealer i den fjällnära regionen.

** Statistiken över hänsynsytor saknar uppgifter om län och fjällnära gräns och kan därför inte redovisas per region. Riksvärdet för hänsynsytor baseras på det senaste kända värdet, vilket är treårsmedelvärdet vid avverkningsårssäsong 2017/18.

Kartan visar de fem naturegeografiska regioner som används i statistiken, med den fjällnära regionen i ljus färg i den nordvästra delen av Sverige. Övriga fyra regioner motsvarar marken nedan den fjällnära regionen. För en större version av kartan, se avsnittet *Kort om statistiken*.

Källa: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SCB

Frivilliga avsättningar omfattar 1,3 miljoner hektar av Sveriges produktiva skogsmark. Hänsynsytorna skattas till att omfatta knappt 0,5 miljoner hektar. I statistiken förekommer dessa två former endast på produktiv skogsmark. Data saknas för den fjällnära regionen.

Den improduktiva skogsmarken omfattar nästan 2 miljoner hektar i den fjällnära regionen. Nedan den fjällnära gränsen omfattar improduktiv skogsmark drygt 2,5 miljoner hektar. För alla former som ingår i redovisningen efter region (SUS), finns de minsta arealerna i den sydligaste regionen, den nemorala. Det är också den ytmässigt minsta regionen, omfattande länen Blekinge, Skåne och Halland.

Landsdelar

De största arealerna formellt skyddad skogsmark finns i landsdelen Norra Norrland, med 1,5 miljoner hektar totalt, varav 700 000 hektar produktiv skogsmark. Därefter finns störst arealer i Svealand, med nästan 330 000 hektar, varav 258 000 hektar produktiv skogsmark.

Frivilliga avsättningar är relativt jämnt fördelade mellan Sveriges landsdelar. De största arealerna finns i Södra Norrland, där de beräknas omfatta 364 000 hektar. Även hänsynsytorna är jämnt fördelade mellan Sveriges landsdelar, med en mindre övervikt för Södra Norrland, där arealerna skattas till 148 000 hektar.

Improduktiv skogsmark i Norra Norrland omfattar 2,5 miljoner hektar, eller mer än hälften av Sveriges hela areal improduktiv skogsmark. I Södra Norrland är arealen 1 miljoner hektar, vilket motsvarar mer än en tiondel av all improduktiv skogsmark. Götaland är den landsdel som har minst arealer av alla fyra former som redovisas i statistiken.

Tabell 3. Areal i hektar, med överlapp mellan former, per landsdel, 2020

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

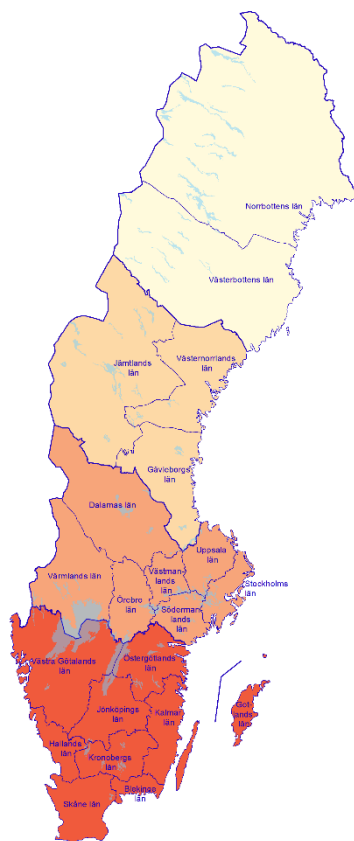
Landsdel	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			
Norra Norrland	700 000	1 541 100	325 900	127 100	2 507 000
Södra Norrland	193 400	295 800	364 100	148 200	1 032 500
Svealand	257 500	328 000	317 700	108 100	534 200
Götaland	162 300	185 500	315 400	97 400	367 100
Hela Sverige	1 313 200	2 350 400	1 323 100	480 700	4 440 900

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Underlag för formellt skyddad skogsmark (NMD 1.1) har kompletterats med nya data, vilket leder till minskade arealer jämfört med föregående års statistik.

Statistiken över hänsynsytor baseras på det senaste kända värdet, vilket är treårsmedelvärdet vid avverkningsåret 2017/18.

Kartan visar de fyra landsdelar som används i statistiken. För en större version av kartan, se avsnittet *Kort om statistiken*.

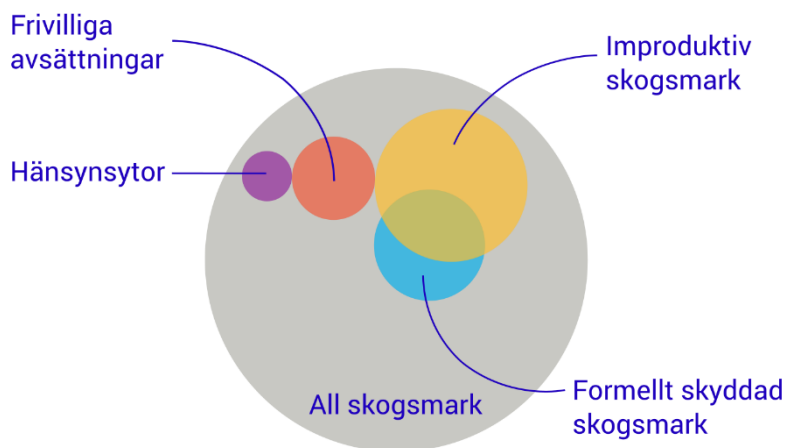
Källa: SCB

Arealer utan överlapp mellan former

Beräkningen av arealer utan överlapp mellan former har genomförts enligt en hierarki som startar med den formellt skyddade skogsmarken, vilken redovisas i sin helhet. I statistiken förekommer inga överlapp för de två formerna frivilliga avsättningar och hänsynsytor, varken gentemot varandra eller mot formellt skydd och improduktiv skogsmark. Statistiken redovisar därför endast överlapp mellan formellt skydd och improduktiv skogsmark. Eftersom den improduktiva skogsmarken placeras sist i beräkningens hierarki, är det endast den formen som har justerats för överlappande arealer.

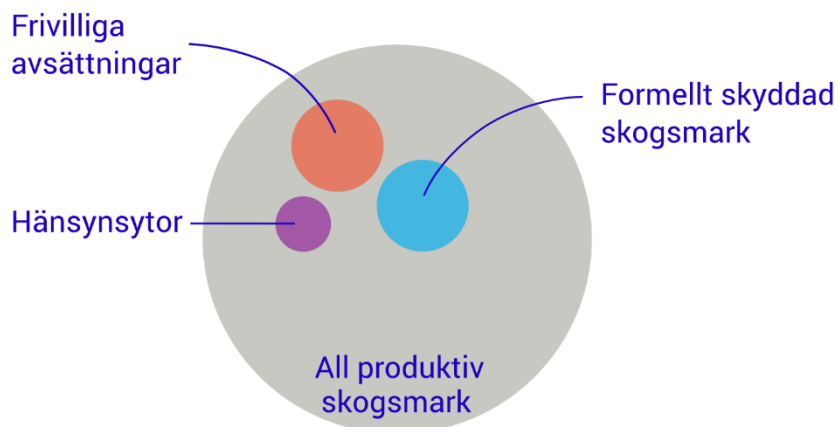
Enligt statistiken saknas överlappande arealer på produktiv skogsmark. Där förekommer endast formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar och hänsynsytor.

Statistikens fyra former av skogsmark, illustration av överlapp

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen. Storleken på cirklarna motsvarar de faktiska proportionerna.

Statistikens tre former av produktiv skogsmark

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen. Storleken på cirklarna motsvarar de faktiska proportionerna.

Improduktiv skogsmark som inte överlappas av formellt skydd omfattar 3,1 miljoner hektar. Av dessa är 760 000 hektar belägna i den fjällnära regionen, vilket motsvarar en fjärdedel av all improduktiv skogsmark utanför formellt skydd. Nedan den fjällnära regionen är arealen nästan 2,4 miljoner hektar, med de största arealerna belägna i de nordliga delarna av landet.

Tabell 4. Areal i hektar, utan överlapp mellan former, per region, 2020

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar, där formellt skydd redovisas i sin helhet och överlappande arealer improduktiv skogsmark är borträknade.

Region	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			
1. Fjällnära	561 200	1 441 300	*	**	756 200
2. Nordboreal	262 400	335 300	325 900*	**	995 100
3. Sydboreal	221 900	265 900	569 500*	**	889 500
4. Boreonemoral	229 600	266 900	364 400	**	446 900
5. Nemoral	38 100	41 000	63 300	**	36 600
Nedan fjällnära gräns, region 2-5	752 000	909 100	1 323 100	480 700	2 368 100
Hela Sverige	1 313 200	2 350 400	1 323 100	480 700	3 124 300

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Underlag för formellt skyddad skogsmark (NMD 1.1) har kompletterats med nya data, vilket leder till minskade arealer jämfört med föregående års statistik.

* Statistiken över frivilliga avsättningar saknar uppgifter om fjällnära gräns. Värdet för region 2 och 3 är inklusive arealer i den fjällnära regionen.

** Statistiken över hänsynsytor saknar uppgifter om län och fjällnära gräns och kan därför inte redovisas per region. Riksvärdet för hänsynsytor baseras på det senaste kända värdet, vilket är treårsmedelvärdet vid avverkningsår 2017/18.

Tabell 5. Areal i hektar, med utan överlapp mellan former, per landsdel, 2020

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar, där formellt skydd redovisas i sin helhet och överlappande arealer improduktiv skogsmark är borträknade.

Landsdel	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			
Norra Norrland	700 000	1 541 100	325 900	127 100	1 469 600
Södra Norrland	193 400	295 800	364 100	148 200	870 000
Svealand	257 500	328 000	317 700	108 100	443 100
Götaland	162 300	185 500	315 400	97 400	341 500
Hela Sverige	1 313 200	2 350 400	1 323 100	480 700	3 124 300

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen.

Underlag för formellt skyddad skogsmark (NMD 1.1) har kompletterats med nya data, vilket leder till minskade arealer jämfört med föregående års statistik.

Statistiken över hänsynsytor baseras på det senaste kända värdet, vilket är treårsmedelvärdet vid avverkningsår 2017/18.

Arealer som har tillkommit under 2020

Under 2020 har arealen formellt skyddad skogsmark ökat med nästan 14 000 hektar, varav 11 700 hektar på produktiv skogsmark. Ökningen motsvarar 0,1 procent av Sveriges hela areal skogsmark. De frivilliga avsättningarna har ökat med 4 300 hektar under 2020. Det motsvarar 0,02 procent av Sveriges hela skogsmarksareal. Hänsynsyornas arealökning skattas till 25 900 hektar, vilket motsvarar 0,1 procent av hela arealen skogsmarken.

Underlaget för beräkning av statistiken för alla fyra former har förbättrats under året, vilket ger förändringar jämfört med föregående års statistikredovisning. Mätningen av nya arealer, i tabell 6 och 7, utgår dock från samma underlag och metod för både 2019 och 2020, vilket ger en god kvalitet i statistiken. Det har emellertid inte varit möjligt att beräkna en korrekt förändring för den improduktiva skogsmarken. Den saknas därför i årets redovisning.

Tabell 6. Nyttillkomna arealer, utan överlapp mellan former, 2020

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Former	Arealer i hektar, utan överlapp mellan former		Andel av all skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Formellt skyddad skogsmark	11 700	14 000	0,1%	0,1%
Frivilliga avsättningar	4 300	4 300	0,0%	0,0%
Hänsynsytor	25 900	25 900	0,1%	0,1%
Improduktiv skogsmark	0	*	0,0%	*

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Fullständig areal skogsmark hämtas från Riksskogstaxeringens statistik. Andel formellt skydd är beräknat med fullständiga arealer enligt Nationella marktäckedata (NMD 1.1).

Nyttillkomna arealer formellt skydd avser endast de områden som inte var med i föregående års karta över formellt skyddade områden. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata (digitala kartor). Den uppdaterade versionen av Nationella marktäckedata (NMD 1.1) har använts för beräkning av förändringen.

Statistiken över hänsynsytor baseras på det senaste kända värdet, vilket är treårsmedelvärdet vid avverkningsår 2017/18.

* Värdet för improduktiv skogsmark utanför formellt skydd kan inte redovisas. En korrekt förändring mellan 2019 och 2020 kan inte beräknas på grund av skillnader i datakvalitet och beräkningsmetod mellan åren. Arealer på produktiv skogsmark kan inte förekomma.

Nya arealer per region (naturgeografiska regioner SUS)

De nya arealer inom formellt skyddad skogsmark som har tillkommit under 2020, finns till 95 procent i regioner nedan den fjällnära gränsen. Sammanlagt omfattar de 13 100 hektar nedan den fjällnära gränsen, varav 11 100 hektar på produktiv skogsmark. Nyttillkomna arealer i den fjällnära regionen omfattar 900 hektar totalt, varav 600 hektar på produktiv skogsmark.

Tabell 7. Nytillkomna arealer i hektar, utan överlapp mellan former, per region, 2020
Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Region	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			
1. Fjällnära	600	900	*	**	***
2. Nordboreal	3 200	4 100	-20 900*	**	***
3. Sydboreal	4 200	5 000	14 100*	**	***
4. Boreonemoral	3 200	3 500	7 500	**	***
5. Nemoral	400	400	3 600	**	***
Nedan fjällnära gräns, region 2-5	11 100	13 100	4 300	25 900	***
Hela Sverige	11 700	14 000	4 300	25 900	***

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Nytillkomna arealer formellt skydd avser endast de områden som inte var med i föregående års karta över formellt skyddade områden. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata (digitala kartor).

* Statistiken över frivilliga avsättningar saknar uppgifter om fjällnära gräns. Värdet för region 2 och 3 är inklusive arealer i den fjällnära regionen.

** Statistiken över hänsynsytor saknar uppgifter om län och fjällnära gräns och kan därför inte redovisas per region. Riksvärdet för hänsynsytor baseras på det senaste kända värdet, vilket är treårsmedelvärdet vid avverkningsssäsong 2017/18.

*** Värdet för Improduktiv skogsmark utanför formellt skydd kan inte redovisas. En korrekt förändring mellan 2019 och 2020 inte kan beräknas på grund av skillnader i datakvalitet och beräkningsmetod mellan åren.

Nya arealer per landsdel

De nytillkomna arealernas fördelning på de fyra landsdelarna visar att den formellt skyddade skogsmarken har ökat mest i både den norra och södra delen av Norrland. Ökningen i Norra Norrland omfattar 4 600 hektar, varav 3 600 hektar produktiv skogsmark. I Södra Norrland har det tillkommit 4 200 hektar formellt skyddad skogsmark, varav 3 400 hektar på produktiv skogsmark.

Förändringen av arealer frivilliga avsättningar varierar stort mellan olika delar av landet. I Norra Norrland har arealerna minskat med nästan 21 000 hektar. Samtidigt finns en ökning av motsvarande storlek i Svealand. Södra Norrland och Götaland har endast mindre arealökningar.

Hänsynsytornas arealförändring skattas till att vara relativt jämnt fördelat mellan de olika landsdelarna, med cirka 9 000 till 5 000 hektars ökning per landsdel.

Tabell 8. Nytillkomna arealer i hektar, utan överlapp mellan former, per landsdel, 2020
 Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Landsdel	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			
Norra Norrland	3 600	4 600	-20 900	8 500	*
Södra Norrland	3 400	4 200	1 800	5 800	*
Svealand	1 700	1 900	20 600	6 600	*
Götaland	3 000	3 200	2 800	5 000	*
Hela Sverige	11 700	14 000	4 300	25 900	*

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Nytillkomna arealer formellt skydd avser endast de områden som inte var med i föregående års karta över formellt skyddade områden. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata (digitala kartor).

Statistiken över hänsynsytor baseras på det senaste kända värdet, vilket är treårsmedelvärdet vid avverkningssäsong 2017/18.

* Värdet för Improduktiv skogsmark utanför formellt skydd kan inte redovisas. En korrekt förändring mellan 2019 och 2020 inte kan beräknas på grund av skillnader i datakvalitet och beräkningsmetod mellan åren.

Tidsserie från 2010

Diagrammet på nästa sida visar en tidsserie med ackumulerade arealer för de fyra formerna, från 2010 eller 2011 till och med 2020. Statistiken för frivilliga avsättningar och hänsynsytor startar vid 2010, medan värden för formellt skyddad skogsmark och improduktiv skogsmark kan redovisas från och med 2011. Skillnader i redovisningsår beror på de data som har använts för de olika beräkningarna.

Det förekommer flera hopp i tidsserierna, vilket beror på skillnader i tillgång till data mellan de olika åren. Det har även gjorts stora kvalitetsförbättringar i underlaget, vilket påverkar statistiken för de senare åren. Det går därför inte att analysera statistiken utifrån detaljer i förändringar mellan åren. Istället bör fokus ligga på övergripande trender som går att utläsa från statistiken.

Den formellt skyddade skogsmarken har ökat sedan 2011. Statistiken för 2019 och 2020 är av högre kvalitet, till följd av kvalitetsförbättringar i de data som används i beräkningen.

De frivilliga avsättningarna har en minskning mellan 2010 och 2017. Därefter visar statistiken en ökning i arealer. Den kraftiga ökningen mellan 2018 och 2019 beror på skillnader i dataunderlag och kan därför inte enbart ses som en faktisk ökning i arealer.

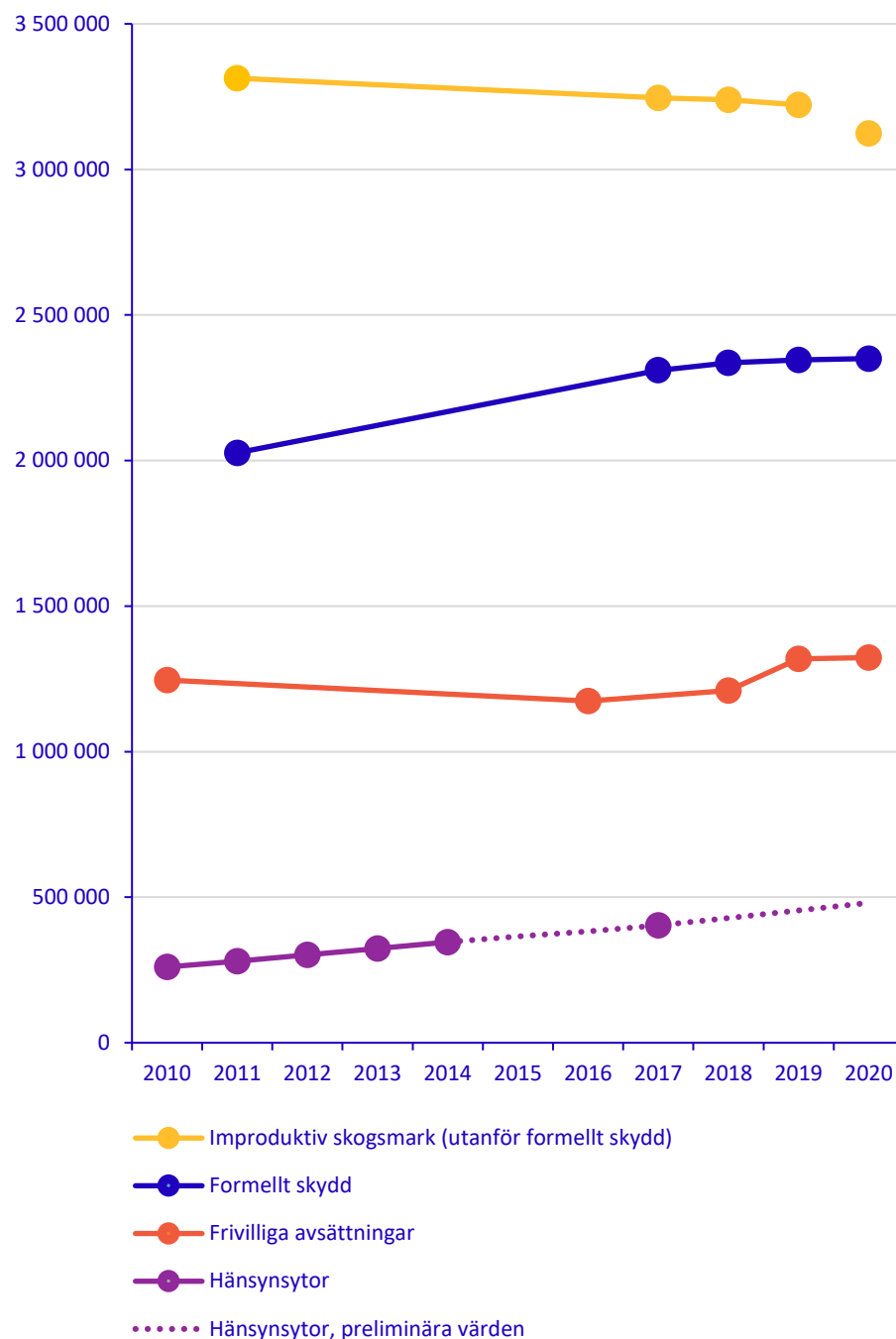
Hänsynsytor redovisas med skattade värden som visar en jämn ökning under hela tidsperioden. Alla värden i tidsserien har reviderats till årets redovisning och det senaste definitiva värdet har flyttats till 2017 (avverkningssäsong 2017/2018).

På ett övergripande plan visar statistiken en svag minskning av den improduktiva skogsmarken, beroende på ökad areal formellt skydd på improduktiv skogsmark. Hoppet mellan 2019 och 2020 beror på kvalitetsförbättring i underlag, samt nya datakällor. Därför redovisas 2020 års värde som start på en ny tidslinje.

Diagram 4. Ackumulerade arealer skogsmark totalt, utan överlapp mellan former, 2010-2020

Arealer i hektar

Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar. Formellt skyddad skogsmark redovisas i sin helhet. Överlappande improduktiv skogsmark är borträknad.

En uppdaterad datakälla, NMD 1.1, har använts för beräkning av formellt skyddad skogsmark 2019 och 2020.

Frivilliga avsättningar har kompletterats med nya och uppdaterade datakällor från och med 2019. Förändringen mellan 2018-2019 är inte säkerställd till just den tidpunkten, utan kan vara en nivåökning som har skett under perioden 2010-2018.

Samtliga värden för hänsynsytor har reviderats på grund av nya data och ny beräkningsmetod.

Förändringen av arealen improduktiv skogsmark (utanför formellt skydd) är en effekt av att mer formellt skydd har inrättats på improduktiv skogsmark och att den totala arealen improduktiv skogsmark har minskat under senare år. Den kraftiga minskningen under 2020 beror även på nya dataunderlag för både formellt skyddad skogsmark och improduktiv skogsmark.

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Formellt skyddad skogsmark

Överlapp inom formellt skyddad skogsmark

Storleken på cirklarna motsvarar de faktiska arealerna. Den gula cirkeln visar endast beslut utan laga kraft och markersättningar som inte överlappar övriga instrument.

En mer utförlig beskrivning av varje instrument ges i avsnittet *Kort om statistiken; Definitioner och förklaringar*.

I den här statistiken avser *formellt skyddad skogsmark* ett samlingsbegrepp för olika typer av skydd, så kallade instrument för skydd, vilka bestäms av lagar, förordningar, enskilda beslut eller ingångna avtal. I statistiken över formellt skyddad skogsmark har arealerna prioriterats utifrån föreskrifternas grad av skydd i olika instrument. Överlappande arealer har reducerats enligt samma ordning. Prioritetsordningen är följande:

Miljöbalken, permanent formellt skydd som är gällande (har laga kraft)

- 1) Nationalparker och skogliga biotopskyddsområden i sin helhet. De delar av gällande naturreservat och naturvårdsområden som har föreskrifter mot skogsbruk.

Miljöbalken, permanent formellt skydd som är gällande (har laga kraft)

- 2) Natura 2000 SCI-områden av typen *Sites of Community Interest* (SCI), Habitatdirektivet. Endast områden med utpekade skogshabitat och delar som karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskarteringen NNK.

Jordabalken, tidsbestämt formellt skydd

- 3) Naturvårdsverkets naturvårdsavtal, Skogsstyrelsens naturvårdsavtal, vitryggsavtal och ekoparker (endast NO/NS-bestånden).

Inomstatliga överenskommelser, Fortifikationsverket

- 4) Överenskommelse från 2010 mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket avseende särskilt värdefulla naturskogsområden på Fortifikationsverkets marker.

Beslut ej laga kraft, samt markersättningar för blivande naturreservat

- 5) Beslut, ej laga kraft för naturreservat och biotopskyddsområden.
- 6) Markersättningar för blivande naturreservat. Inkluderar köp, inträngsättning och bidrag för bildande av naturreservat. Avser områden som är på väg att skyddas formellt, men som befinner sig i ett delsteg i processen.

Skydd enligt miljöbalken saknar tidsgräns och räknas därför som permanent. Skydd enligt jordabalken utgörs av tidsbestämda avtal mellan myndigheter och markägare. Avtalen har skrivits vid olika tidpunkter och för olika långa tidsperioder. Den återstående tidsperioden för skyddet kan därför variera mycket. Naturvårdsverkets avtal med Fortifikationsverket har särskilda villkor och är inte beroende av lagstiftning. Det bildar därför en egen kategori inom i statistiken.

Slutligen finns områden som är på väg att bli gällande formellt skydd. Det är naturreservat och biotopskyddsområden som är beslutade, men vid statistikens referenstidpunkt ännu inte har nått laga kraft.

Markersättningar är arealer som är på väg att bli formellt skydd. De ingår egentligen inte i det formella skyddet, men räknas med i statistiken som en egen kategori.

Formellt skyddad skogsmark med överlapp

Nästan 6 procent av Sveriges produktiva skogsmarksareal är formellt skyddad. Det permanenta och nationella skyddet enligt miljöbalken står för den största delen, då det omfattar 4 procent av den produktiva skogsmarken. Av den totala arealen skogsmark utgör det formella skyddet nästan 9 procent. Skogsmark som skyddas av Natura 2000 står för 2,6 procent av den produktiva skogsmarken och 5 procent av den totala arealen skogsmark.

Skydd enligt jordabalken, i form av naturvårdsavtal, omfattar 0,6 procent av både produktiv och total areal skogsmark.

Överenskommelsen mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket utgör 0,1 procent av såväl produktiv som total areal skogsmark.

Beslutade arealer som den 31 december 2020 ännu inte hade fått laga kraft, omfattade då 0,2 procent av både produktiv och total areal skogsmark. Markersättningarna uppgick vid samma tidpunkt till 0,7 procent av den produktiva skogsmarken och 0,9 procent av den totala arealen skogsmark.

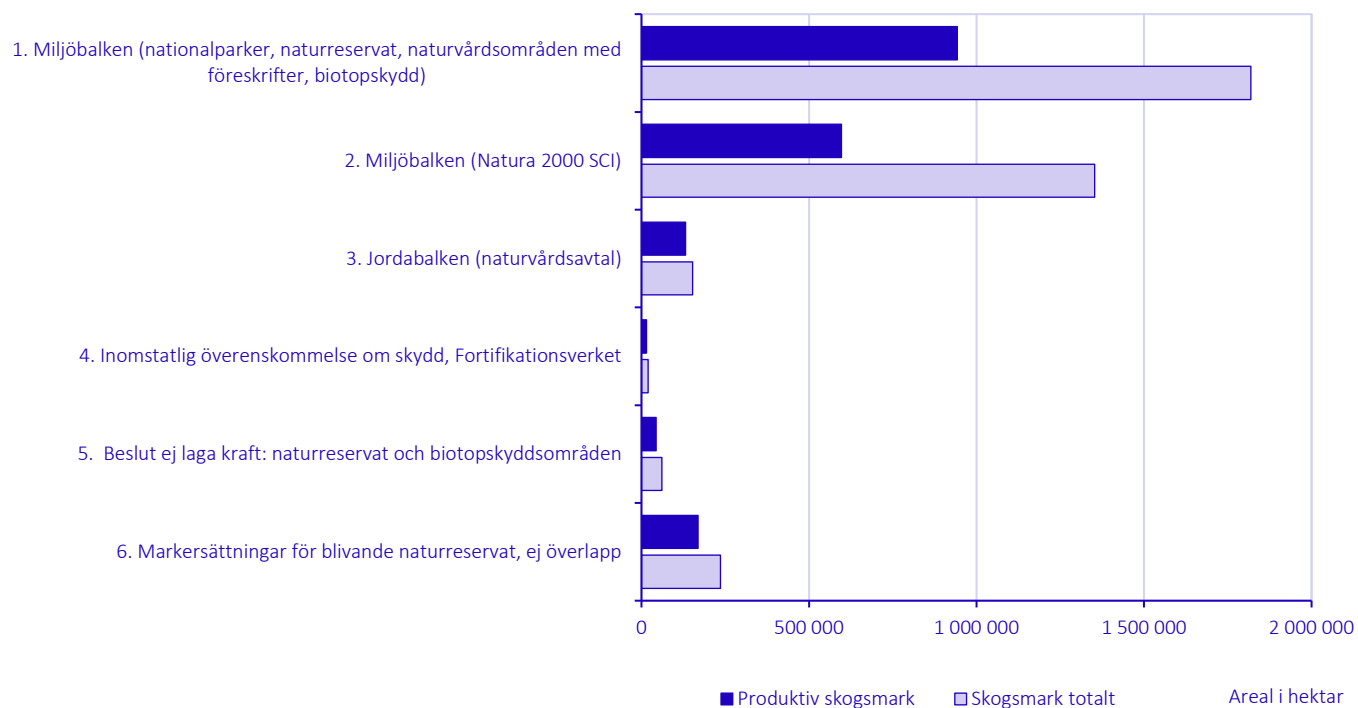
Tabell 9. Formellt skyddad skogsmark med överlappande arealer. 2020-12-31

Inklusive överlappande arealer mellan instrument. Endast totalarealen på sista raden är rensad från överlapp. Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Instrument för skydd	Produktiv skogsmark		Skogsmark totalt	
	Areal i hektar	Andel av all produktiv skogsmark	Areal i hektar	Andel av all total skogsmark
1. Miljöbalken: Nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden med föreskrifter, biotopskydd	942 600	4,1%	1 819 100	6,8%
2. Miljöbalken: Natura 2000 SCI	596 800	2,6%	1 352 400	5,0%
3. Jordabalken: Naturvårdsavtal	131 900	0,6%	152 800	0,6%
4. Inomstatlig överenskommelse om skydd med Fortifikationsverket	15 200	0,1%	20 200	0,1%
5. Beslut ej laga kraft: naturreservat och biotopskyddsområden	43 600	0,2%	61 100	0,2%
6. Markersättningar för blivande naturreservat, ej överlapp	168 600	0,7%	235 800	0,9%
Totalt utan överlappande arealer	1 313 200	5,7%	2 350 400	8,7%

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1. Areal och andelar har beräknats separat för varje instrument, med hjälp av bland annat NMD 1.1 och NVR 2020-12-31. Registret NMD 1.1 har kompletterats med nya data, vilket leder till förändringar av naturtyper inom bland annat produktiv skogsmark. Det ger minskade arealer jämfört med föregående års statistik. Se även avsnittet *Kort om statistiken*.

Diagram 5. Formellt skyddad skogsmark med överlappande arealer. 2020-12-31

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Formellt skyddad skogsmark utan överlapp

Inom det formella skyddet finns stora överlapp mellan arealer inom de olika instrumenten för skydd. Det är framförallt Natura 2000 som överlappas av nationalparker och naturreservat. Mindre överlapp förekommer även mellan andra instrument. För en korrekt siffra över den summerade arealen skyddad skogsmark är det därför viktigt att räkna bort överlappande arealer, för att inte samma ytor ska räknas flera gånger. I följande redovisning är sådana arealer borträknade, enligt samma ordning som visas i tabellen nedan.

Tabell 10. Formellt skyddad skogsmark utan överlappande arealer. 2020-12-31
Arealer är avrundade till jämna 100-tal.

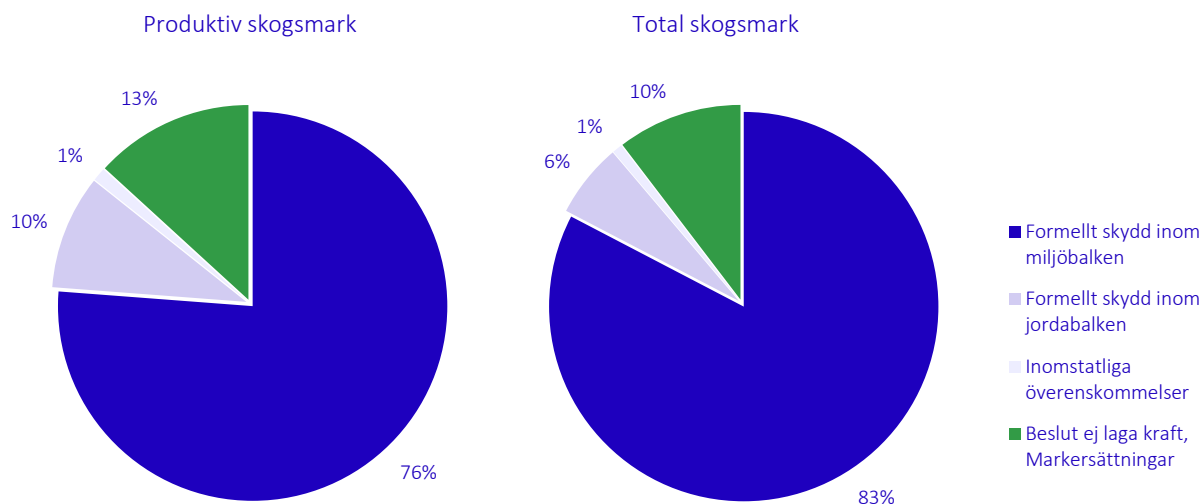
Instrument för skydd	Produktiv skogsmark		Skogsmark totalt	
	Areal i hektar	Andel av all produktiv skogsmark	Areal i hektar	Andel av all total skogsmark
1. Miljöbalken: Nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden med föreskrifter, biotopskydd	942 600	4,1%	1 819 100	6,8%
2. Miljöbalken: Natura 2000 SCI	58 100	0,3%	123 600	0,5%
3. Jordabalken: Naturvårdsavtal med Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen	32 300	0,1%	37 400	0,1%
3. Jordabalken: Naturvårdsavtal av typ ekoparker och vitryggsavtal	92 200	0,4%	107 100	0,4%
4. Inomstatlig överenskommelse om skydd med Fortifikationsverket	14 500	0,1%	19 400	0,1%
5 och 6. Beslut ej laga kraft och markersättningar	173 400	0,8%	243 800	0,9%
Totalt utan överlappande arealer	1 313 200	5,7%	2 350 400	8,7%

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1. Överlappande arealer har reducerats enligt ordningen i tabellen. Instrument 1 redovisas i sin helhet, därefter har överlapp tagits bort i löpande ordning. Registret NMD 1.1 har kompletterats med nya data, vilket leder till förändringar av naturtyper inom bland annat produktiv skogsmark. Det ger minskade arealer jämfört med föregående års statistik.

Produktiv skogsmark som är formellt skyddad omfattade drygt 1,3 miljoner hektar vid utgången av 2020. Den arealen bestod till 76 procent av skydd enligt miljöbalken (instrument 1 och 2) och till 10 procent av skydd enligt jordabalken (instrument 3), i form av naturvårdsavtal, efter att överlappande arealer har räknats bort. Beslutade arealer som ännu inte vunnit laga kraft och markersättningar utgjorde 13 procent av den formellt skyddade och produktiva skogsmarken.

Den totala arealen formellt skyddad skogsmark omfattade nästan 2,4 miljoner hektar. 83 procent av det var skydd enligt miljöbalken och 6 procent var naturvårdsavtal, utan överlapp med andra skyddstyper. Beslutade arealer utan laga kraft och markersättningar stod tillsammans för 10 procent av den totala arealen formellt skyddad skogsmark.

Diagram 6 och 7. Formellt skyddad skogsmark utan överlapp mellan instrument, 2020-12-31

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Formellt skydd ovan och nedan den fjällnära gränsen

Det är stora skillnader i hur det formella skyddet av skogsmark fördelar sig mellan olika delar av Sverige. I den fjällnära regionen är hälften av den produktiva skogsmarken skyddad. Det motsvarar 561 000 hektar. Nedan den fjällnära gränsen är 3 procent av den produktiva skogsmarken formellt skyddad, vilket motsvarar 752 000 hektar. Av den totala skogsmarken är nästan 57 procent i den fjällnära regionen formellt skyddad. Det motsvarar drygt 1,4 miljoner hektar. I övriga landet är 3,7 procent av den totala skogsmarken formellt skyddad, vilket motsvarar 909 000 hektar.

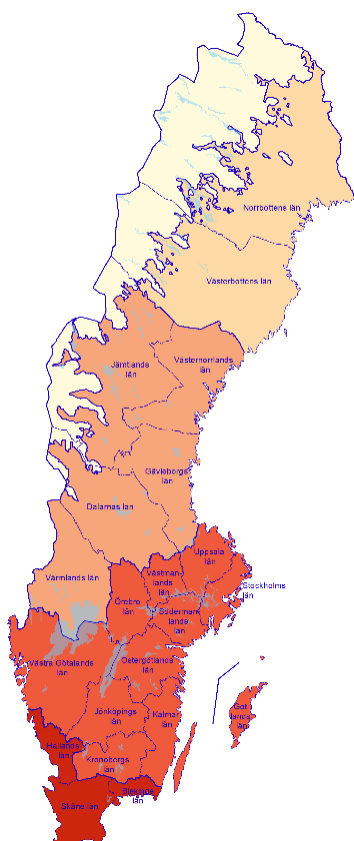
Tabell 11. Formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gränsen 2020-12-31

Utan överlapp mellan instrument. Arealer är avrundade till jämna 100-tal.

Region	Typ av skogsmark	Formellt skydd inom miljöbalken	Formellt skydd inom jordabalken	Inomstatliga överenskommelser	Beslut ej laga kraft, markersättningar	Totalt
Ovan fjällnära gränsen	Produktiv	474 900	12 900	6 800	66 600	561 200
	Total	1 307 400	18 700	9 600	105 500	1 441 300
Nedan fjällnära gräns	Produktiv	525 700	111 600	7 700	106 800	752 000
	Total	635 300	125 800	9 800	138 300	909 100

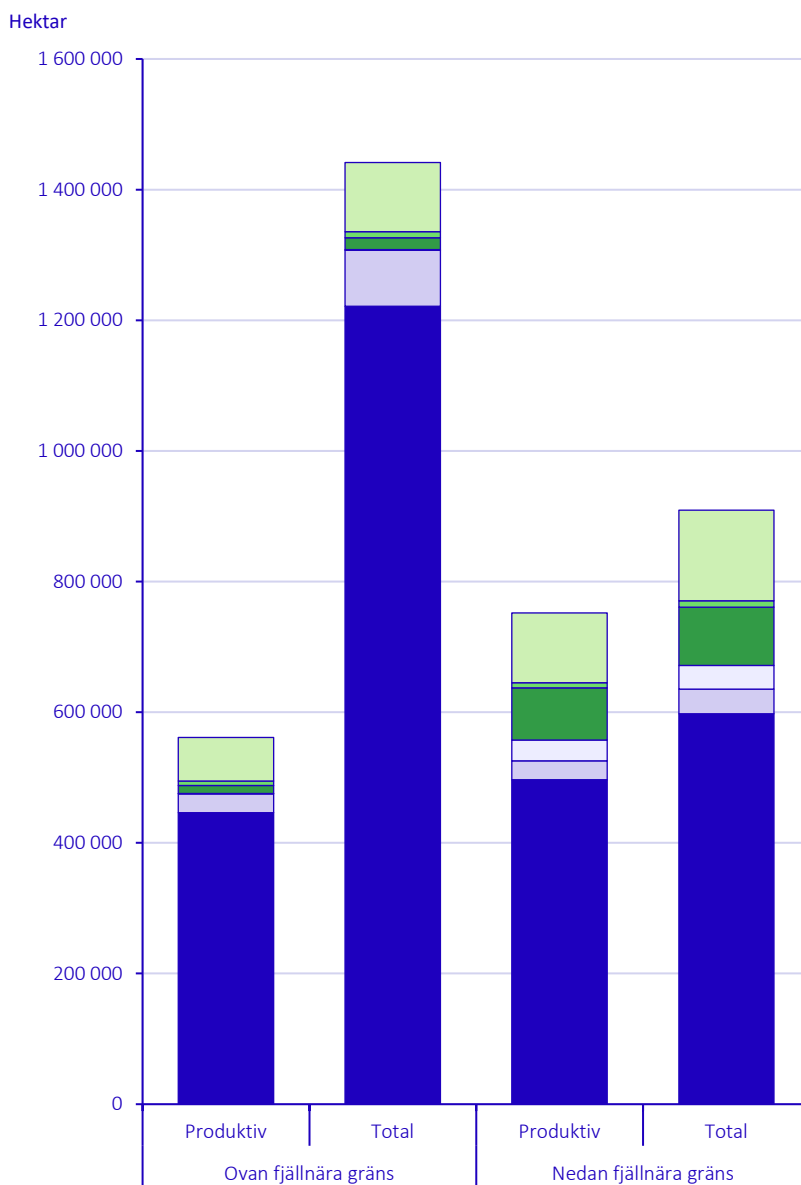
Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1. Registret NMD 1.1 har kompletterats med nya data, vilket leder till förändringar av naturtyper inom bland annat produktiv skogsmark. Det ger minskade arealer jämfört med föregående års statistik.

Kartan visar de fem naturgeografiska regioner som används i statistiken, med den fjällnära regionen i ljus färg i den nordvästra delen av Sverige. Övriga fyra regioner motsvarar marken nedan den fjällnära regionen. För en större version av kartan, se avsnittet *Kort om statistiken*.

Källa: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SCB

Diagram 8. Formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gränsen 2020-12-31

- Beslut ej laga kraft, samt markersättningar för blivande naturreservat
- Inomstatlig överenskommelse om skydd, Fortifikationsverket
- Ekoparker och Vitryggsavtal
- Naturvårdsavtal (Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen)
- Natura 2000
- Nationalparker, naturreservat, skogliga biotopskydd

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1. Registret NMD 1.1 har kompletterats med nya data, vilket leder till förändringar av naturtyper inom bland annat produktiv skogsmark. Det ger minskade arealer jämfört med föregående års statistik.

Tabell 12. Formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gränsen, andel av totala arealer skogsmark. 2020-12-31

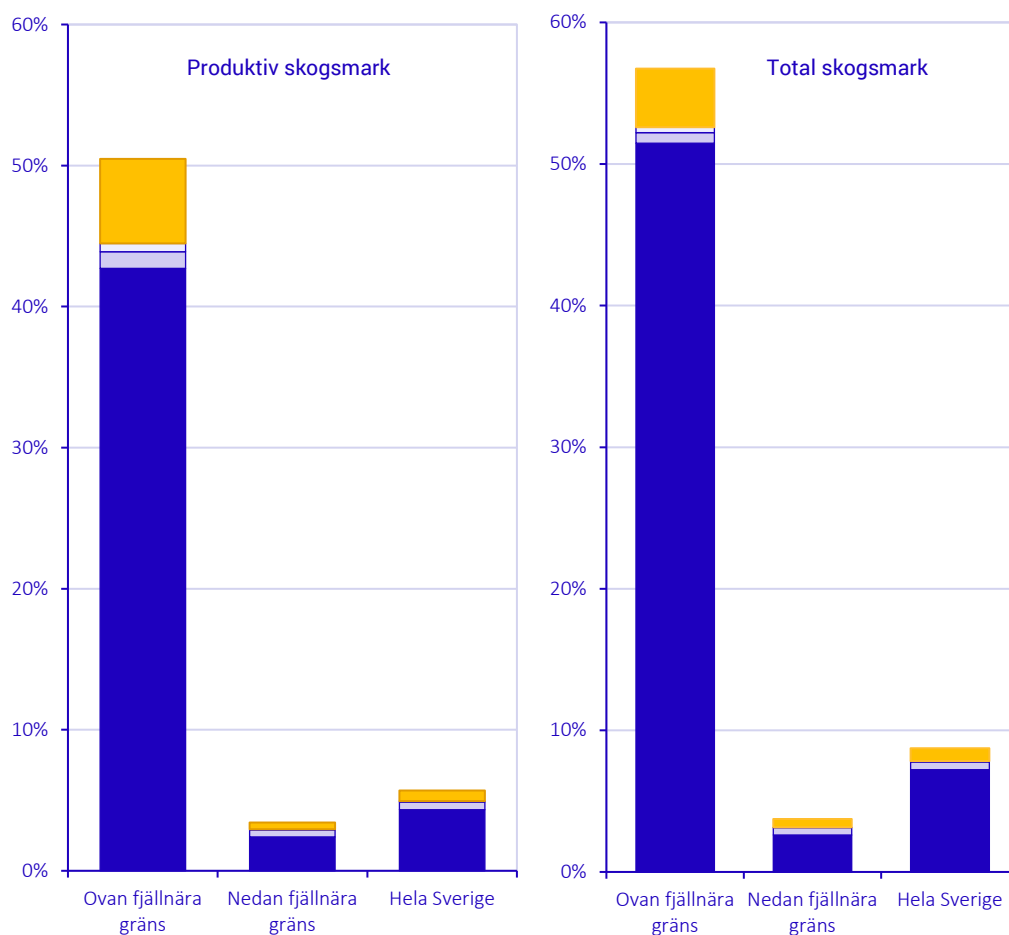
Utan överlapp mellan instrument

Skyddsinstrument	Ovan fjällnära gräns		Nedan fjällnära gräns	
	Produktiv	Totalt	Produktiv	Totalt
Formellt skydd inom miljöbalken	42,7%	51,5%	2,4%	2,6%
Formellt skydd inom jordabalken	1,2%	0,7%	0,5%	0,5%
Inomstatliga överenskommelser	0,6%	0,4%	0,0%	0,0%
Beslut ej laga kraft, markersättningar	6,0%	4,2%	0,5%	0,6%
Totalt utan överlapp	50,5%	56,7%	3,4%	3,7%

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Diagram 9 och 10. Formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gränsen, andel av totala arealer skogsmark. 2020-12-31

Utan överlapp mellan instrument

- Beslut som ej vunnit laga kraft och markersättningar
- Inomstatliga överenskommelser
- Tidsbestämt formellt skydd inom jordabalken
- Långsiktigt formellt skydd inom miljöbalken

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Formellt skydd per region (naturgeografiska regioner SUS)

Statistik fördelat på Sveriges fem naturgeografiska regioner (SUS) visar att de allra största arealerna och andelarna formellt skyddad skogsmark finns i den fjällnära regionen. Av de fyra regioner som finns nedan den fjällnära gränsen har den nordligaste av dem, den nordboreala regionen, högst andel formellt skyddad produktiv skogsmark, med 4,5 procent. Det motsvarar mer än 260 000 hektar. Därefter har den sydligaste regionen, den nemoral, högst andel formellt skydd, med 4,2 procent av regionens hela produktiva skogsmarksareal. I den boreonemorala regionen är 3,6 procent av den produktiva skogsmarken skyddad och i den sydboreala är andelen 2,5 procent.

Storleksordningen är densamma avseende den totala skogsmark som är formellt skyddad, men ger genomgående något högre andelar jämfört med den produktiva skogsmarken.

Tabell 13. Formellt skyddad skogsmark per region 2020-12-31

Utän överlapp mellan instrument. Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Region	Typ av skogsmark	Formellt skydd inom miljöbalken	Formellt skydd inom jordabalken	Inomstatliga överenskomelser	Beslut ej laga kraft, markersättningar	Totalt
1 Fjällnära	Produktiv	474 900	12 900	6 800	66 600	561 200
	Total	1 307 400	18 700	9 600	105 500	1 441 300
2 Nordboreal	Produktiv	155 900	46 100	2 600	57 800	262 400
	Total	198 000	54 100	3 400	79 800	335 300
3 Sydboreal	Produktiv	161 800	32 300	2 800	25 000	221 900
	Total	195 400	36 300	3 600	30 700	265 900
4 Boreonemoral	Produktiv	177 100	30 100	1 900	20 400	229 600
	Total	208 600	32 100	2 200	24 000	266 900
5 Nemoral	Produktiv	30 900	3 100	500	3 600	38 100
	Total	33 200	3 300	600	3 900	41 000
Hela Sverige, region 1-5	Produktiv	1 000 700	124 500	14 500	173 400	1 313 200
	Total	1 942 700	144 500	19 400	243 800	2 350 400

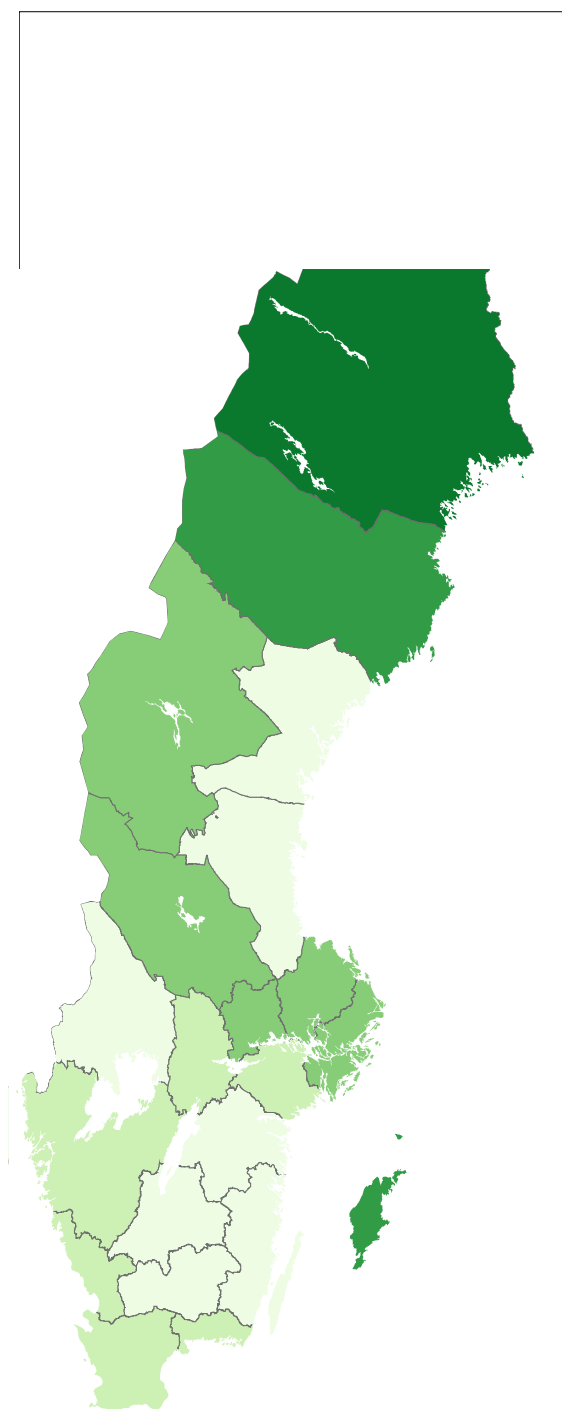
Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1. Registret NMD 1.1 har kompletterats med nya data, vilket leder till förändringar av naturtyper inom bland annat produktiv skogsmark. Det ger minskade arealer jämfört med föregående års statistik.

Formellt skydd per län

När statistiken fördelas på län ser vi andra regionala skillnader jämfört med de naturgeografiska regionerna. Karta 2 visar att Norrbottens län har störst andel formellt skyddad skogsmark, med 23 procent av länets hela areal skogsmark. Det följs av Gotlands och Västerbottens län, där 12 respektive 10 procent av länens hela skogsmark är formellt skyddad.

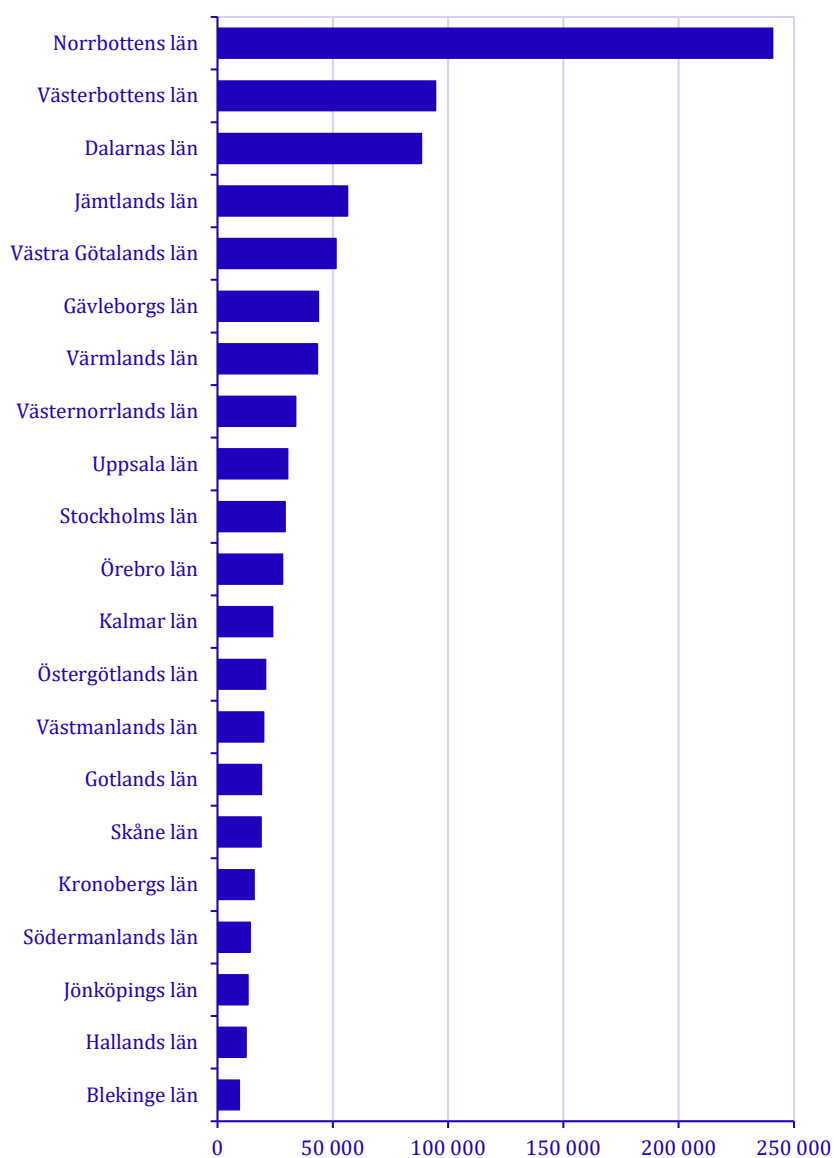
Karta 1 och 2. Formellt skyddad skogsmark per region och län, andel av total skogsmarksareal 2020-12-31
Utan överlapp mellan instrument

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Sveriges fjällnära gräns sträcker sig igenom fyra av landets 21 län; Dalarna, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten. Nedanför den fjällnära gränsen hade Norrbottens län störst arealer formellt skyddad skogsmark, med nästan 241 000 hektar. Av dessa var 182 000 produktiv skogsmark. Därefter hade Västerbotten och Dalarnas län störst arealer nedan fjällnära gränsen, med runt 90 000 hektar formellt skyddad skogsmark vardera. Jämtlands län hade nästan 57 000 hektar formellt skyddad skogsmark nedan fjällnära gränsen. Siffrorna avser den 31 december 2020.

Diagram 11. Formellt skyddad skogsmark nedan fjällnära gränsen, per län, 2020-12-31
Arealer i hektar, skogsmark totalt

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1. Registret NMD 1.1 har kompletterats med nya data, vilket leder till förändringar av naturtyper inom bland annat produktiv skogsmark. Det ger minskade arealer jämfört med föregående års statistik.

Tabell 14. Formellt skyddad skogsmark per län och nedan den fjällnära gränsen, 2020-12-31

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Län	Produktiv skogsmark		Skogsmark totalt	
	Areal i hektar	Andel	Areal i hektar	Andel
Stockholms län	23 700	6,4%	29 400	7,0%
Uppsala län	27 300	5,3%	30 500	5,6%
Södermanlands län	11 900	3,3%	14 200	3,7%
Östergötlands län	18 000	2,8%	20 900	3,0%
Jönköpings län	10 800	1,5%	13 300	1,7%
Kronobergs län	13 600	2,2%	15 900	2,4%
Kalmar län	21 900	2,9%	23 900	3,0%
Gotlands län	16 100	11,5%	19 100	12,5%
Blekinge län	8 700	4,3%	9 500	4,5%
Skåne län	18 100	4,4%	19 000	4,5%
Hallands län	11 200	3,7%	12 500	3,8%
Västra Götalands län	43 700	3,2%	51 400	3,5%
Värmlands län	36 700	2,7%	43 300	3,0%
Örebro län	24 700	4,1%	28 300	4,4%
Västmanlands län	17 900	5,5%	20 000	5,8%
Dalarnas län	115 400	5,9%	162 300	7,4%
<i>varav nedan fjällnära gränsen</i>	<i>72 700</i>	<i>3,9%</i>	<i>88 500</i>	<i>4,3%</i>
Gävleborgs län	37 500	2,6%	43 700	2,8%
Västernorrlands län	28 200	1,6%	33 900	1,8%
Jämtlands län	127 800	4,8%	218 100	6,8%
<i>varav nedan fjällnära gränsen</i>	<i>46 800</i>	<i>2,0%</i>	<i>56 500</i>	<i>2,1%</i>
Västerbottens län	187 000	6,0%	401 400	10,5%
<i>varav nedan fjällnära gränsen</i>	<i>81 000</i>	<i>2,8%</i>	<i>94 600</i>	<i>2,9%</i>
Norrbottens län	513 000	14,9%	1 139 700	23,2%
<i>varav nedan fjällnära gränsen</i>	<i>181 500</i>	<i>6,1%</i>	<i>240 800</i>	<i>6,7%</i>
Hela Sverige	1 313 200	5,7%	2 350 400	8,7%
<i>varav nedan fjällnära gränsen</i>	<i>752 000</i>	<i>3,4%</i>	<i>909 100</i>	<i>3,7%</i>

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1. Registret NMD 1.1 har kompletterats med nya data, vilket leder till förändringar av naturtyper inom bland annat produktiv skogsmark. Det ger minskade arealer jämfört med föregående års statistik.

Markägare av formellt skyddad skogsmark

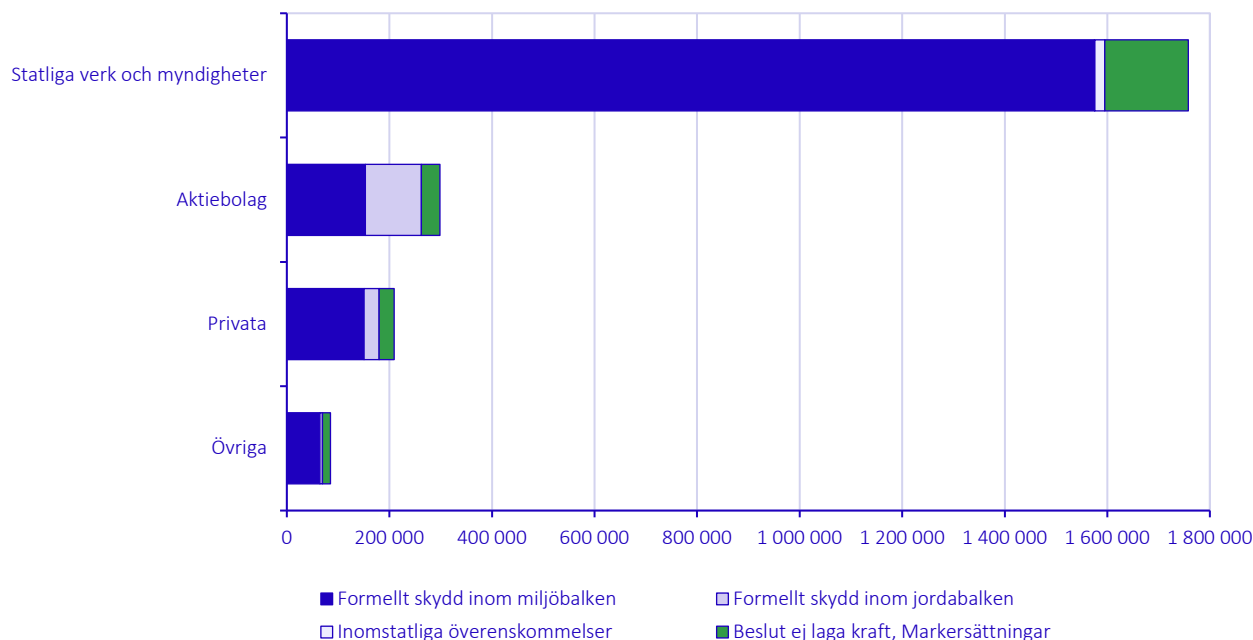
Statistiken över markägare för formellt skydd fördelas på fyra olika kategorier av markägare. Vid utgången av 2020 ägdes 75 procent av den formellt skyddade skogsmarken av statliga verk och myndigheter. Av den produktiva skogsmark som var formellt skyddad, ägdes 63 procent av statliga verk och myndigheter. De två största markägarna inom den kategorin är Naturvårdsverket och Statens fastighetsverk.

Aktiebolag av olika storlek ägde tillsammans 13 procent av den formellt skyddade skogsmarken och 18 procent av den produktiva formellt skyddade skogsmarken. Privata markägare stod för 9 procent av den formellt skyddade skogsmarken och 13 procent av den produktiva formellt skyddad skogsmarken.

För alla kategorier av markägare fanns de skyddade arealerna framförallt inom instrumentet *Formellt skydd inom miljöbalken*, vilket bland annat innebär att skyddet var gällande vid utgången av 2020 och att det är permanent skyddat. Aktiebolagen ägde även en stor del skogsmark av typen *Formellt skydd enligt jordabalken*, det vill säga naturvårdsavtal. 40 procent av deras arealer formellt skyddad skogsmark tillhörde den typen av instrument.

Diagram 12. Formellt skyddad skogsmark per markägare och instrument, 2020-12-31.

Arealer i hektar, skogsmark totalt

Källa: Naturvårdsregistret NVR, Nationella marktäckedata NMD 1.1 och Markägarkartan 2019. Den nya version NMD 1.1 har kompletterats med nya data, vilket leder till förändringar av naturtyper inom bland annat produktiv skogsmark. Det ger minskade arealer jämfört med föregående års statistik.

Privata markägare är bolag som taxerar för mindre än 1000 hektar skog och enskilda markägare. Övriga inkluderar allmännings- och besparingsskogar, Svenska kyrkan, kommuner, samt handelsbolag, kommanditbolag och gemensamhetsskogar.

Tabell 15. Markägare för formellt skyddad skogsmark per instrument och typ av markägare, 2020-12-31
 Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Markägare	Typ av skogsmark	Formellt skydd inom miljöbalken	Formellt skydd inom jordabalken	Inomstatliga överenskommelser	Beslut ej laga kraft, markersättningar	Totalt
Aktiebolag	Produktiv	116 800	94 500	0	26 100	237 400
	Total	152 900	109 700	0	35 800	298 400
Privata	Produktiv	126 000	25 600	0	23 900	175 500
	Total	150 300	29 600	0	29 100	209 000
Statliga verk och myndigheter	Produktiv	704 500	400	14 500	111 100	830 500
	Total	1 575 000	400	19 400	163 100	1 758 000
Övriga	Produktiv	53 300	4 100	0	12 400	69 800
	Total	64 500	4 700	0	15 800	85 000
Hela Sverige	Produktiv	1 000 700	124 500	14 500	173 400	1 313 200
	Total	1 942 700	144 500	19 400	243 800	2 350 400

Källa: Naturvårdsregistret NVR, Nationella marktäckedata NMD 1.1 och Markägarkartan 2019. Den nya version NMD 1.1 har kompletterats med nya data, vilket leder till förändringar av naturtyper inom bland annat produktiv skogsmark. Det ger minskade arealer jämfört med föregående års statistik.

Privata markägare är bolag som taxerar för mindre än 1000 hektar skog och enskilda markägare. Övriga inkluderar allmännings- och besparingsskogar, Svenska kyrkan, kommuner, samt handelsbolag, kommanditbolag och gemensamhetsskogar.

Frivilliga avsättningar

Frivilliga avsättningar är sammanhängande områden som markägaren frivilligt och utan ersättning har undantagit från virkesproduktion, i syfte att inte skada områdets naturvärde, kulturmiljö eller sociala värden. Ytorna finns endast på produktiv skogsmark. Fram till 2018 var varje område minst 0,5 hektar. Idag finns inte den begränsningen i storlek. Avsättningarna ska finnas dokumenterade i plan eller annan handling.

Beslut om avsättningar fattas vid planering av skogsmarkens användning. Det förhindrar definitionsmässigt överlapp mot hänsynsytor, vilka beslutas vid den operativa planeringen av skogsbruket. I vissa fall finns glapp mellan vad markägaren uppfattar som frivilligt avsatt mark och hur Skogsstyrelsen definierar formen. Den här statistiken redovisar nettoarealer utan överlapp mot andra former, enligt Skogsstyrelsens definition.

Arealer för frivilliga avsättningar

De frivilliga avsättningarna omfattar mer än 1,3 miljoner hektar. Det motsvarar knappt 6 procent av Sveriges hela areal produktiv skogsmark. Arealerna är jämnt fördelade mellan Sveriges fyra landsdelar. Den största delen finns i Södra Norrland, där 364 000 hektar av de frivilliga avsättningarna är belägna. Störst andel avsättningar, i förhållande till landsdelens hela areal produktiv skogsmark, har Götaland med 6,3 procent. Lägst andel har Norra Norrland, med 4,6 procent.

Bland länen har Jämtland den största arealen frivilliga avsättningar, med drygt 200 000 hektar. Det motsvarar 8 procent av all produktiv skogsmark i länet.

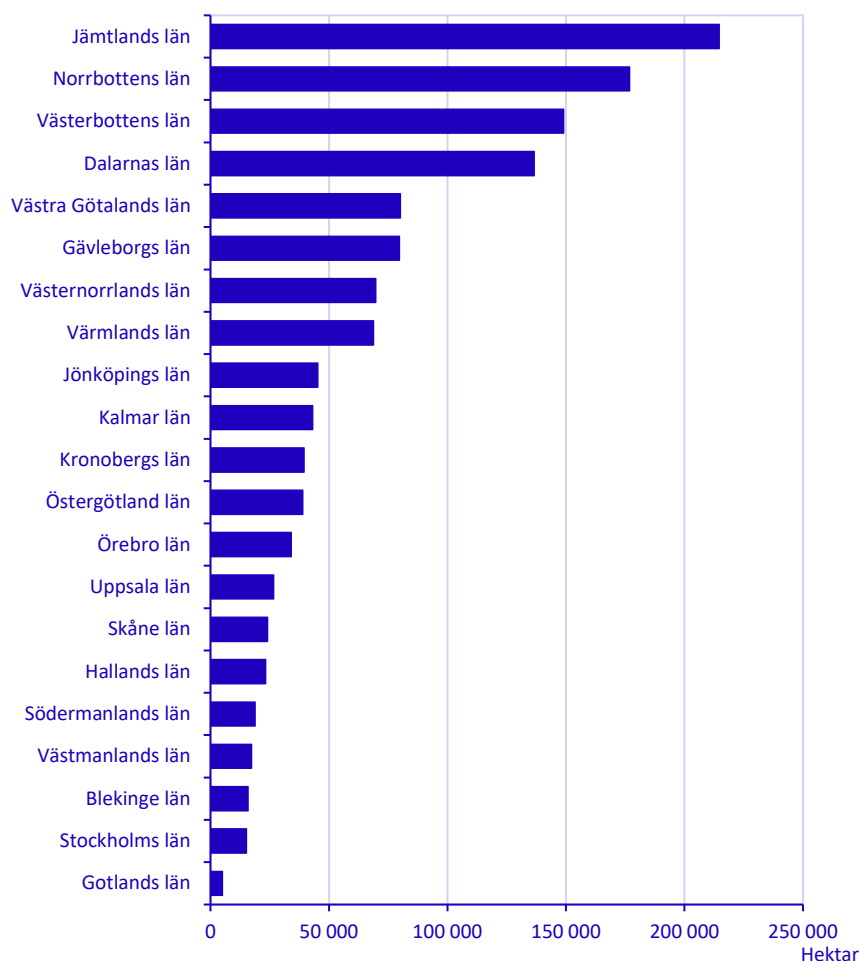
Tabell 16. Frivilliga avsättningar per landsdel, 2020

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Landsdel	Areal i hektar	Andel av all skogsmark	
		Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Norra Norrland	325 900	4,6%	3,4%
Södra Norrland	364 100	6,2%	5,3%
Svealand	317 700	5,8%	5,3%
Götaland	315 400	6,3%	5,8%
Hela Sverige	1 323 100	5,6%	4,7%

Källa: Skogsstyrelsen. Andel är beräknad med hjälp av statistik från SLU Riksskogstaxeringen

Diagram 10. Frivilliga avsättningar per län, 2020

Källa: Skogsstyrelsen.

Markägare av frivilliga avsättningar

Enskilda markägare har tillsammans 480 000 hektar frivilliga avsättningar. Det är 2 procent av Sveriges hela produktiva skogsmark. Enskilda markägare är fysiska personer, dödsbon och bolag som inte är aktiebolag. Frivilliga avsättningar som tillhör övriga markägare omfattar drygt 840 000 hektar, eller knappt 4 procent av hela den produktiva skogsmarken. Övriga markägare är staten, statsägda aktiebolag, övriga allmänna ägare, privatägda aktiebolag och övriga privata ägare.

Tabell 17. Frivilliga avsättningar per ägarklass, 2020

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Ägarklass	Arealer i hektar	Andel av all produktiv skogsmark
Enskilda	481 300	2,1%
Övriga	841 800	3,6%
Samtliga	1 323 100	5,6%

Källa: Skogsstyrelsen. Andel är beräknad med hjälp av statistik från SLU riksskogstaxeringar.

Frivilliga avsättningar över tid

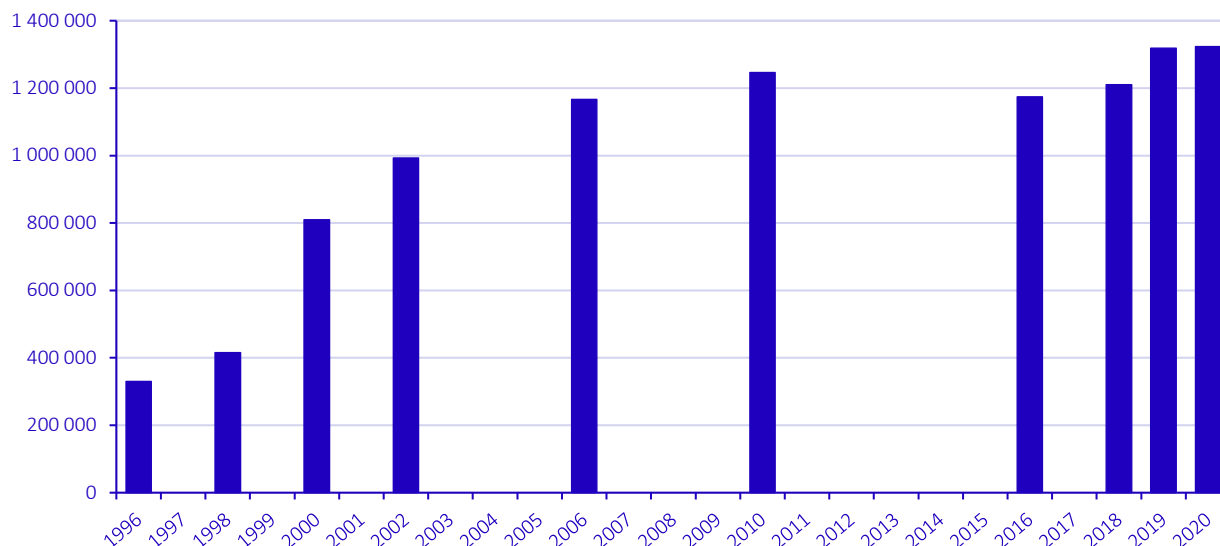
Systemet med frivilliga avsättningar infördes i början av 1990-talet. Vid den första uppföljningen 1996 omfattade formen cirka 330 000 hektar. Under perioden 1998 till 2002 ökade arealen kraftigt, vilket sammanföll med införandet av miljöcertifieringarna FSC och PEFC. Fram till 2010 fortsatte arealen att öka, om än i långsammare takt. Då omfattade de frivilliga avsättningarna 1,25 miljoner hektar.

Vid uppföljningen 2016 noterades en svag minskning. Det förklaras bland annat av en stor överflyttning av arealer från frivilliga avsättningar till formellt skyddad skogsmark. En del av överflyttningen är av administrativ karaktär, genom att till exempel frivilliga avsättningar inom ekoparker och vitryggsavtal istället tillgodosågs som formellt skydd enligt regeringsbeslut. En annan orsak var bildandet av nytt formellt skydd på arealer som tidigare hade utgjort frivilliga avsättningar.

Frivilliga avsättningar har kompletterats med nya och uppdaterade datakällor från och med 2019. Förändringen mellan 2018 och 2019 är inte säkerställd till just den tidpunkten, utan kan vara en nivåökning som har skett under perioden 2010 till 2018.

Diagram 9. Frivilliga avsättningar per år, 1996 - 2020

Akkumulerade arealer i hektar

Källa: Skogsstyrelsen

Från och med 2016 ingår inte vissa typer av frivilliga avsättningar, utan klassificeras istället som formellt skydd. Det avser främst ekoparker och områden med vitryggsavtal.

Från och med 2018 saknas krav på att frivilliga avsättningar ska vara minst 0,5 hektar.

2019 års värden har reviderats med anledning av nya data om certifierade och icke certifierade markägare. Det ger högre värden jämfört med föregående års statistikredovisning.

Hänsynsytor

Hänsynsytor är mindre områden produktiv skogsmark, som frivilligt eller enligt skogsvårdslagen lämnats vid avverkning. Exempel på hänsynsytor är hänsynskrävande biotoper, kantzoner mot våtmark och vattendrag eller bryn mot annat ägoslag. Ytorna överlappar inte formellt skydd eller improduktiv skogsmark. Överlapp mot frivilliga avsättningar kan finnas men har inte utretts fullständigt.

Tidserien för statistiken sträcker sig från avverkningsåsongerna 2000/2001 till 2014/2015, samt en enskild skattning för 2016/2017*. Därefter är värdena preliminära prognosvärden, där den senaste skattningen av andelen hänsyn från säsongen 2016/2017* har återanvänts. Tidserien har även interpolerats tillbaka till 1993, med hjälp av tidigare enstaka uppföljningar.

Arealer för hänsynsytor

Hänsynsytorna skattas till att omfatta 2 procent av Sveriges produktiva skogsmarksareal. Preliminära siffror för 2020 visar att nästan 481 000 hektar hänsynsytor har ackumulerats sedan 1993. Södra Norrland har den största arealen och den största andelen hänsynsytor. Där antas de utgöra 2,5 procent av landsdelens hela produktiva skogsmark.

Det senaste definitiva värdet för hänsynsytor avser treårsmedeltal med mittsäsong 2016/2017*. Det visar en total areal på 403 000 hektar, med den största delen i södra Norrland.

Tabell 18. Hänsynsytor per landsdel, 2016/2017* och 2020

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Landsdel	Arealer i hektar		Andel av all skogsmark***	
	2016/2017*	2020**	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Norra Norrland	101 700	127 100	1,8%	1,3%
Södra Norrland	130 800	148 200	2,5%	2,2%
Svealand	88 300	108 100	2,0%	1,8%
Götaland	82 300	97 400	1,9%	1,8%
Hela Sverige	403 000	480 700	2,0%	1,7%

Källa: Skogsstyrelsen. Andel är beräknad med hjälp av statistik från SLU Riksskogstaxeringen

* 2016/2017 är treårsmedeltal med mittsäsong 2016/2017 (senast kända värde). Årtal korrigerat 2022-06-30

** 2020 är preliminärt värde.

***Avser för 2020 års preliminära värden

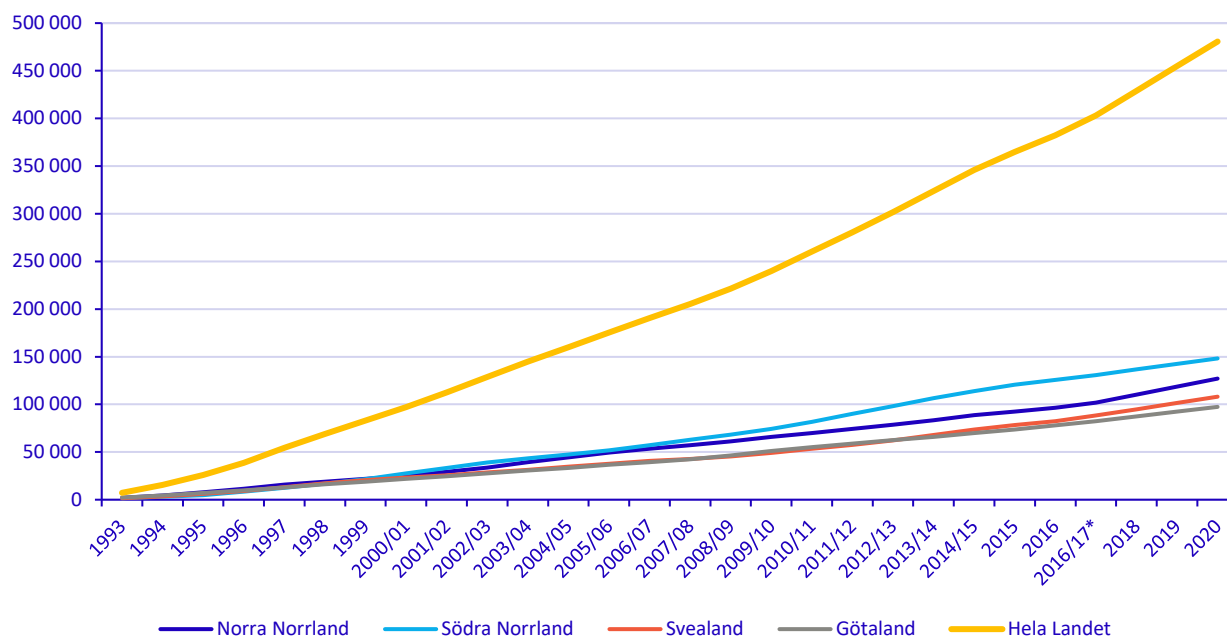
Hänsynsytor över tid

Den ackumulerade arealen hänsynsytor har haft en stadig årlig ökning sedan 1993. Under perioden 2011 till 2020 beräknas den årliga ökningen vara mellan 17 400 och 25 900 hektar. Redovisningen för 2000 till 2014 avser avverkningssäsongerna 2000/2001 till 2014/2015, enligt inventeringen Polytax. För 2016/2017* avses Skogsstyrelsens hänsynsuppföljning.

Det genomsnittliga tillskottet per avverkningssäsong har varit knappt 17 800 hektar under perioden 2000/2001 till 2014/2015. Fram till och med säsongen 2007/2008 var genomsnittet 15 500 hektar. Därefter ökade arealen, beroende på Skogsstyrelsens ändring av vad som ska räknas vid lämnade hänsynsytor. Framförallt berodde det på att mer mark i kanten av avverkningssytan räknades med vid inventeringen.

Den ackumulerade arealen hänsynsytor redovisas per helår med hjälp av inter- och extrapolerade värden. Slutavverkad areal per avverkningssäsong redovisas enligt Riksskogstaxeringen och inventeringen Polytax. Ingen mätning av hänsynsytorernas varaktighet är gjord. Därför saknas statistik över hur mycket som inte står kvar över tid eller är överlapp mot frivilliga avsättningar.

Diagram 12. Ackumulerad areal hänsynsytor per landsdel, 1993 till 2020 (preliminära värden 2015, 2016 och 2018 till 2020)
Arealer i hektar, treårsmedel av avverkningssäsonger

Källa: Skogsstyrelsen

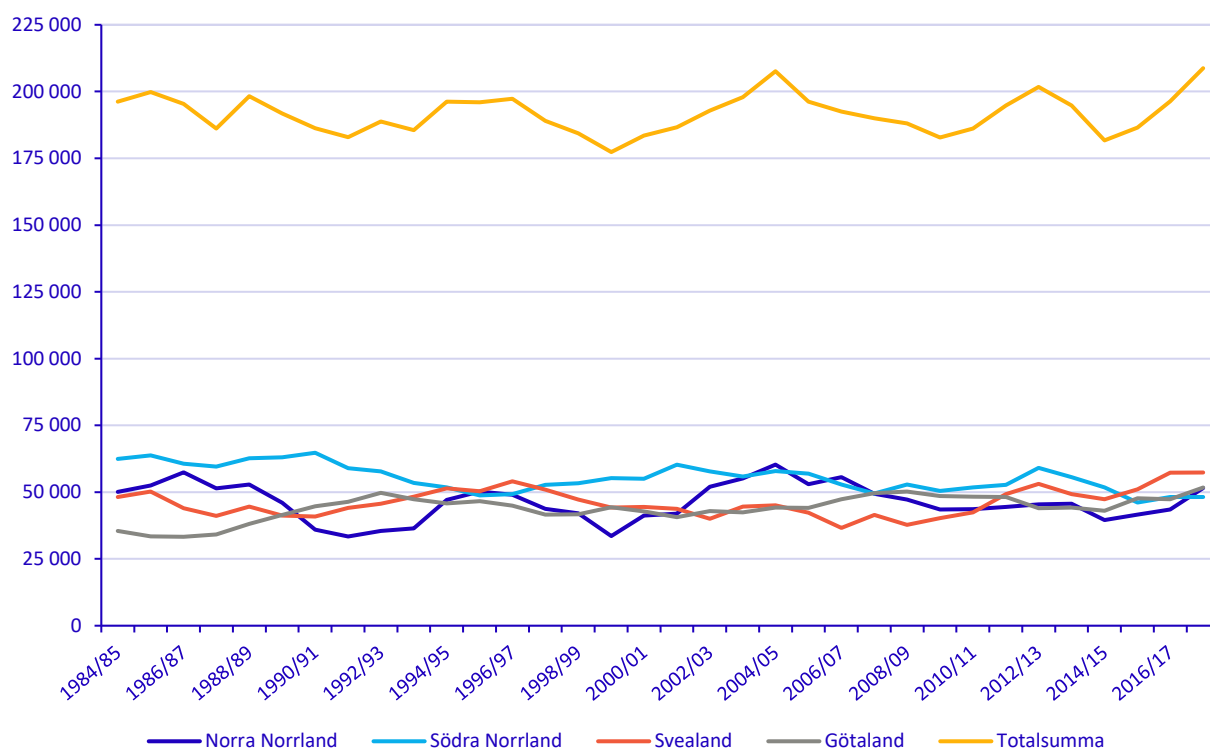
Arealerna symboliserar det årliga tillskottet av lämnade hänsynsytor vid förnygringsavverkning. Eventuella förluster av hänsynsytor är okända och har därför inte kunnat reduceras.

Helår i figuren anger inter-/extrapolerade värden, avverkningssäsongerna avser inventeringen polytax/hänsynsuppföljningen. Värden för hela årtal 1993 till 1999 är inter- och extrapolerade med hjälp av enstaka hänsynsinventeringar gjorda 1993, 1995 och 1997. Avverkningssäsonger 2000/01 till 2014/15 och 2017/18 visar värden enligt inventeringen polytax/hänsynsuppföljningen. Preliminära värden för 2015 till 2016 och 2018 till 2020.

*Årtal korrigerat 2022-06-30

Utifrån Skogsstyrelsens olika inventeringar skattas en *andel* hänsyn av slutavverkningen. För att kunna beräkna en *areal* hänsyn kombineras andelarna med Riksskogstaxeringens uppgifter om slutavverkad areal. I Diagram 13 visas slutavverkad areal med en ökning i slutet av serien. Eftersom den senaste skattningen av andelen hänsyn är från 2016/2017 och andelen antas vara konstant därefter, betyder större slutavverkad areal automatiskt mer hänsynsareal.

Diagram 13. Slutavverkad areal totalt och per landsdel, femårsmedel för avverkningssäsong 1984/1985 till 2016/2017*
Arealer i hektar

Källa: Skogsstyrelsen

Arealer i hektar enligt Riksskogstaxeringen, treårsmedelvärden. Årtalen avser avverkningssäsonger mitt i treårsmedelvärdet. Se avsnittet *Kort om statistiken*.

*Årtal korrigerat 2022-06-30

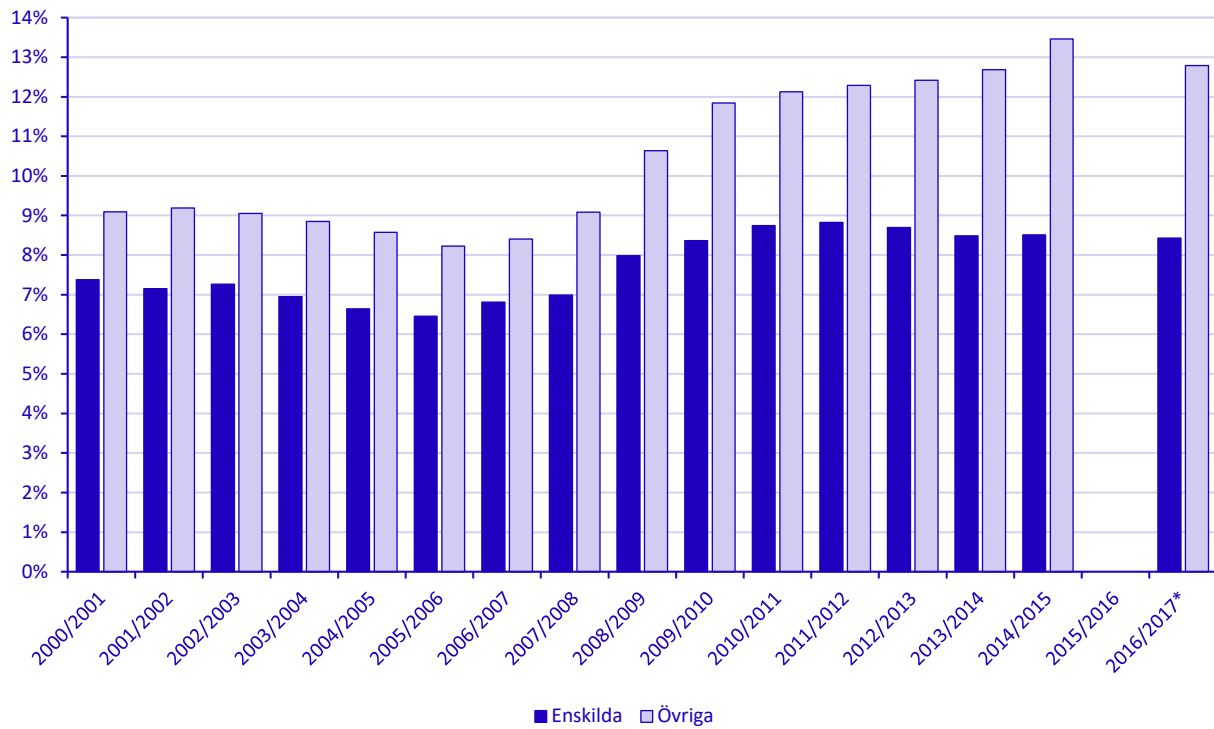
Markägare

Skattningar för avverkningssäsongen 2016/2017* visar att enskilda markägare lämnade 8 procent av de avverkade arealerna som hänsynsytor. Enskilda markägare är fysiska personer, dödsbon och bolag som inte är aktiebolag. Vid samma tid lämnade övriga markägare 13 procent hänsynsytor. Övriga ägare är offentlig sektor, aktiebolag och övriga privata ägare. Det ger ett genomsnitt på 10 procent för alla typer av markägare.

Perioden 2000/2001 lämnades 7 procent av den avverkade arealen som hänsynsytor av enskilda markägare och 9 procent av övriga markägare. 2005 till 2007 skedde en minskning för båda typer av markägare, till

följd av att stormen Gudrun som fällde mycket träd. Åren därefter har andelen hänsynsytor ökat i båda grupperna, dock med en kraftigare ökning bland övriga markägare.

Diagram 14. Lämnad hänsyn av totalt avverkad areal, per typ av markägare, 2000/2001 till 2016/2017*
 Treårsmedel av avverkningsårer, andel i procent

Källa: Skogsstyrelsen

Årtalen avser avverkningsårer mitt i treårsmedelvärdet.

Skattningar för åren 2015/2016 saknas.

*Årtal korrigerat 2022-06-30

Improduktiv skogsmark

Improduktiv skogsmark är skogsmark som inte är produktiv, det vill säga som enligt vedertagna bedömningsgrunder inte kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Enligt skogsvårdslagen får inte avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödsling ske på improduktiva ytor som är större än 0,1 hektar. Enstaka träd kan avverkas om det inte förändrar naturmiljöns karaktär. Statistiken redovisar fullständiga arealer improduktiv skogsmark, oavsett om de omfattas av regleringen eller inte.

Formellt skyddad skogsmark innehåller även improduktiv skogsmark, vilket ger överlapp mellan de båda formerna. Den improduktiva skogsmarken kan inte överlappa frivilliga avsättningar och hänsynsytor, eftersom de per definition endast utgörs av produktiv skogsmark.

Arealer med improduktiv skogsmark

Den improduktiva skogsmarksarealen utgör 16 procent av Sveriges totala areal skogsmark. I den fjällnära regionen är 63 procent av skogsmarken improduktiv. Nedanför den fjällnära gränsen är andelen 10 procent. Lägst är andelen i den sydligaste regionen, den nemoral, där 4 procent av skogsmarken är improduktiv.

Improduktiv skogsmark utanför formellt skydd utgör 11 procent av den totala arealen skogsmark. I den fjällnära regionen är andelen 25 procent och nedanför den fjällnära regionen är den knappt 10 procent.

Tabell 19. Improduktiv skogsmarksareal, per region, 2018

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Region	Arealer i hektar		Andel av total areal skogsmark	
	Totalt	Utanför formellt skydd	Totalt	Utanför formellt skydd
1. Fjällnära	1 911 000	756 200	63,3%	25,0%
2. Nordboreal	1 070 000	995 100	14,3%	13,3%
3. Sydboreal	934 800	889 500	9,6%	9,1%
4. Boreonemoral	485 800	446 900	7,2%	6,6%
5. Nemoral	39 300	36 600	4,1%	3,8%
Nedan fjällnära gräns, region 2-5	2 529 800	2 368 100	10,2%	9,5%
Hela Sverige, region 1-5	4 440 900	3 124 300	15,9%	11,2%

Källa: SLU Riksskogstaxeringen och NMD 1.1. Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar.

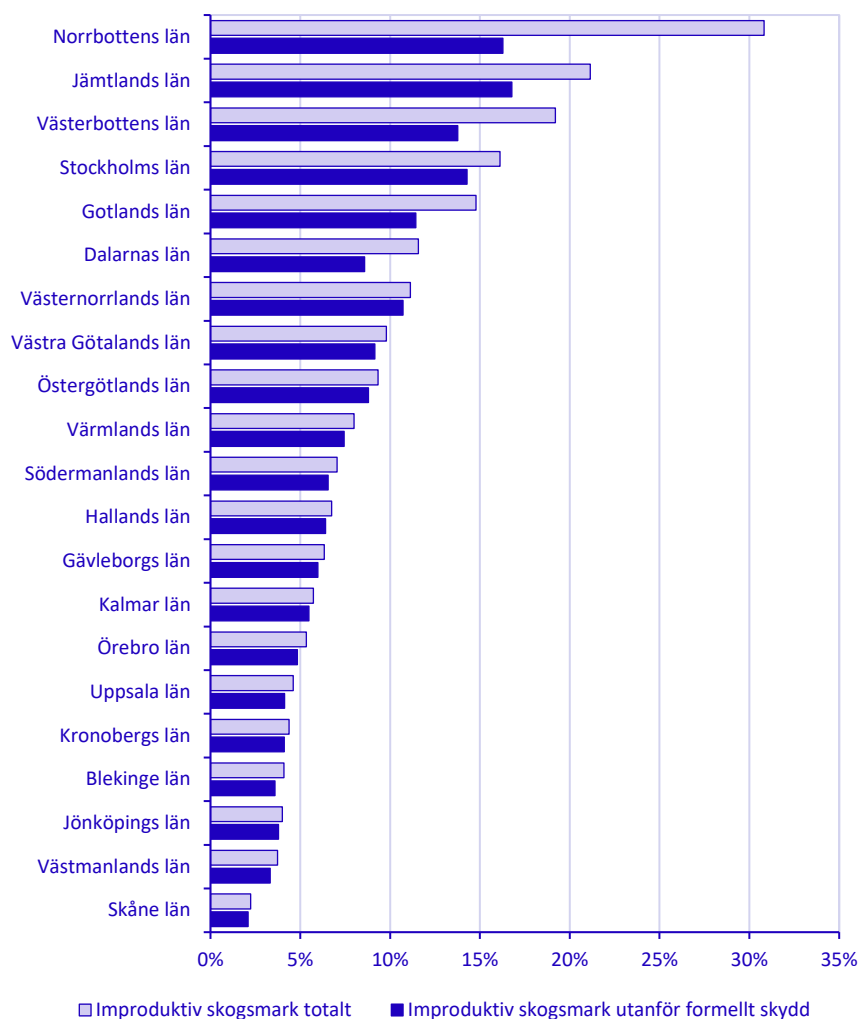
Sedan föregående års statistikredovisning har dataunderlaget för både improduktiv skogsmark och formellt skydd genomgått stora kvalitetshöjningar. Det medför att jämförelser mellan referensåren 2019 och 2020 inte kan göras, på grund av för stora skillnader i kvalitet.

Det län som har högst andel improduktiv skogsmark är Norrbotten, där 31 procent av skogsmarken är improduktiv. Därefter följer Jämtlands län, med 21 procent och Västerbottens län, med 19 procent. På fjärde plats finns Stockholms län, med 16 procent improduktiv skogsmark. Arealen i hektar är dock mycket liten i Stockholm, jämfört med de nordliga länen. Stockholm har 60 000 hektar improduktiv skogsmark, att jämföra med de 1,7 miljoner hektar som finns i Norrbotten. Det län som har minst areal improduktiv skogsmark är Blekinge, med knappt 9 000 hektar. Lägst andel improduktiv skogsmark har Skåne län, med 2 procent.

Andelen improduktiv skogsmark utanför formellt skydd varierar mellan 16 procent i Norrbottens län till 2 procent i Skåne. Norrbotten har den största skillnaden mellan andelen improduktiv skogsmark totalt och andelen improduktiv skogsmark utanför formellt skydd.

Diagram 15. Improduktiv skogsmark per län, 2018

Andel av total areal skogsmark per län

Källa: SLU Riksskogstaxeringen. Femårsmedelvärde för perioden 2016 till 2020, där 2018 är mitten-år.

Kort om statistiken

Statistikens ändamål och innehåll

Rapporten redovisar en sammanhållen statistik för de fyra formerna formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor vid föryngringsavverkning och improduktiv skogsmark. Statistiken är till stora delar en sammanställning av redan publicerad statistik inom flera statistikprodukter, som SCB, Skogsstyrelsen och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) ansvarar för. Delar av statistiken har publicerats i andra former tidigare, men hade under några år till och med 2019 en tillfällig paus i produktionen.

Den sammanställning som redovisas här, publicerades för första gången under 2019, som en del i ett regeringsuppdrag där Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SLU och SCB tilldelades uppgiften att utarbeta en sammanhållen statistik för skogsmark¹. Bakgrunden till uppdraget var att regeringen saknade en övergripande sammanhållen och officiell statistik om arealen skogsmark, med uppgifter om vilka åtgärder som har använts för skydd av skogsmark och utvecklingen över tid. Statistiken behövdes för att följa upp skogspolitikens jämställda mål, inklusive etappmålet om skydd av land-, sötvatten- och marina områden.

Ytterligare en orsak till statistiken var slutsatser i Riksrevisionens rapport², där det uttrycktes behov av en ökad samsyn kring vilka arealer som skulle tillgoda räknas formellt skydd respektive frivilliga avsättningar. Riksrevisionen menade att det fanns behov av ny statistik i syfte att möjliggöra en transparent och jämförbar uppföljning och rapportering av etappmålet till riksdagen, samt en ökad samordning av statistiken för detta. Den statistik som redovisas här är dock inte värderad i relation till nationella eller internationella mål.

Definitioner och förklaringar

Skogsmark

Skogsmark definieras i Skogsvårdslag (1979:429) som mark inom ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än fem meter

---

¹Regeringsbeslut N2018/04159/SK ”Uppdrag att, inom ramen för det nationella skogsprogrammet, utarbeta en sammanhållen och regelbunden statistik om areal skogsmark”

Regeringsbeslut N2019/01826/SMF – N2019/00866/SMF ”Uppdrag att, inom ramen för det nationella skogsprogrammet, utarbeta en sammanhållen och regelbunden statistik om areal skogsmark”

² Riksrevisionen RiR 2018:17 ”Skyddet av värdefull skog”

och en kronslutenhet av mer än tio procent, eller förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder.

Produktiv skogsmark

Produktiv skogsmark är enligt skogsvårdslagen skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år.

Former

De fyra delmängder som ingår i statistiken. De nämns i regeringsuppdraget (N2018/04159/SK) som de delmängder vilka statistiken ska fördelas på. Formerna är:

- Formellt skyddad skogsmark
- Frivilliga avsättningar
- Hänsynsytor vid föryngringsavverkning
- Improduktiv skogsmark

Formellt skyddad natur

Skogsmark som regleras av lagar och förordningar, samt ingångna avtal och enskilda beslut. I den här statistiken avses ett samlingsbegrepp för olika skyddstyper, så kallade *instrument* för skydd, som är reglerade i lagar och förordningar, samt i ingångna avtal och enskilda beslut för formellt skyddad natur. De instrument som ingår i statistiken är:

1. Nationalparker
2. Naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk
3. Biotopskyddsområden
4. Natura 2000 med skogshabitat
5. Naturvårdsavtal, inklusive ekoparker och vitryggsavtal
6. Inomstatlig överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket
7. Beslutade biotopskyddsområden och naturreservat, som inte vunnit laga kraft
8. Markersättningar för bildande av naturreservat.

Nationalparker

Ett mark- eller vattenområde som tillhör staten får förklaras som nationalpark, i syfte att bevara ett större sammanhängande område av viss landskapstyp i dess naturliga tillstånd eller i väsentligt oförändrat skick. Nationalparkerna syftar till ett representativt skydd av stora områden inom olika landskapstyper. De har föreskrifter som innebär skydd för samtliga ingående naturtyper.

Reglering: 7 kap. 2-3 §§ miljöbalken, nationalparksförordningen (1987:938)

Varaktighet: Permanent

Beslutande: Riksdagen, regeringen, Naturvårdsverket

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse

Naturresevat

Ett mark- eller vattenområde kan förklaras som naturresevat i syfte att:

- bevara biologisk mångfald,
- vårda och bevara värdefulla naturmiljöer,
- tillgodose behov av områden för friluftslivet,
- skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer, eller
- skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Naturresevat innebär ett långsiktigt områdesskydd som anpassas efter syfte och skyddsbehov, till exempel när inskränkningar i användningen av mark- och vattenområden behövs för att uppnå syftet med bevarandet. Fastigheter som omfattas kan vara i såväl allmän som enskild ägo. Om markägaren vill fortsätta att äga marken blir denne ersatt i enlighet med miljöbalkens ersättningsbestämmelser.

Reglering: 7 kap. 4-8 §§ miljöbalken, förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Beslutande: Länsstyrelse, kommun

Varaktighet: Permanent

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse, kommun

Biotopskyddsområden

Mindre mark- eller vattenområden som omfattas av bestämmelserna i skogsvårdslagen och som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller särskilt skyddsvärda på annat sätt. Ett biotopskyddsområde är vanligtvis mellan 2 och 10 hektar, men kan vara upp till 25 hektar. Området ska överensstämma med minst 1 av 19 särskilt definierade biotoptyper.

Reglering: 7 kap. 11 § miljöbalken, förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Varaktighet: Permanent

Beslutande: Skogsstyrelsen, kommun

Tillsynsmyndighet: Skogsstyrelsen, kommun

Områden med naturvårdsavtal

Naturvårdsavtal är ett nyttjanderättsavtal som tecknas mellan markägare och staten, genom Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket eller länsstyrelserna. Även kommuner kan teckna naturvårdsavtal med markägare. Att ingå i ett naturvårdsavtal är frivilligt för båda parter. Syftet är att utveckla och bevara naturvärden. Sedan 2015 finns också möjlighet att teckna avtal för områden med höga sociala värden, för att bevara och utveckla skogar med värden som skapas av människans upplevelser av skogen.

Genom att ingå ett naturvårdsavtal avstår fastighetsägaren från viss användning av ett område, till exempel avverkning, samt tolererar att bland annat naturvårdande åtgärder vidtas där. I avtalet beskrivs området och hur naturvärdena bör bevaras och utvecklas, men fastighetsägaren åtar sig inte att utföra åtgärder.

Avtalstiden kan variera från några månader upp till 50 år. Avtalet görs normalt gällande gentemot en ny ägare genom att det skrivs in i fastighetsregistret.

Reglering: 7 kap. 3 § andra stycket jordabalken (1970:994), lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (avtalslagen).

Varaktighet: Tidsbestämt enligt avtal

Beslutande: Avtalsparter

Tillsynsmyndighet: Avtalsparter

Det finns olika benämningar på naturvårdsavtal. Ekoparksavtal tecknas mellan Skogsstyrelsen och Sveaskog, utan statlig ersättning. Områdena är minst 1 000 hektar stora och har minst 50 procent naturvårdsareal. På den yta som inte är naturvårdsareal bedrivs skogsbruk med generell eller förstärkt miljöhänsyn. Vitryggsavtal är en annan form av naturvårdsavtal med Skogsstyrelsen som en av parterna. Avtalen avser att bevara och skapa cirka 10 000 hektar lövskog. De ska ge en god livsmiljö åt såväl den vitryggiga hackspetten som andra rödlistade lövskogsarter.

Både ekoparksavtal och vitryggsavtal ska enligt regeringsbeslut *M2014/593/Nm Etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster* räknas till det formella skyddet och inte som frivilliga avsättningar. I delar av statistiken görs en särredovisning av ekoparker sammanslaget med områden med vitryggsavtal.

Natura 2000-områden

Områden som är utpekade enligt EU:s två naturvårdsdirektiv fågeldirektivet SPA (särskilt skyddsområde) eller art- och habitatdirektivet SCI (område av gemenskapsintresse/särskilt bevarandeområde). Syftet är att säkerställa den långsiktiga överlevnaden av Europas mest värdefulla och hotade arter och naturtyper.

Natura 2000-områden utpekas för de arter och naturtyper som anges i de båda naturvårdsdirektiven och som bedöms som särskilt skyddsvärda i ett EU-perspektiv. I områdena skyddas naturtyper och arter från negativ påverkan genom en särskild tillståndsplikt för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön. Tillståndsplikten gäller även utanför det avgränsade området. I särskilda skyddsområden har medlemsstaterna även ansvar för att vidta de bevarandeåtgärder som behövs, med utgångspunkt i utpekade naturtyper och arters ekologiska behov.

I den här statistiken ingår endast de områden som har utpekade habitat enligt art- och habitatdirektivet (SCI-områden), eller har karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskarteringen NNK.

Reglering: 7 kap. 27-29 b §§ miljöbalken, 15-20 a §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Beslutande: Regeringen

Varaktighet: Permanent

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse

Områden med inomstatlig överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket

Områden med inomstatlig överenskommelse har skyddats efter överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket. De utpekades 2003 och 2004 inom ramen för regeringsuppdraget om inventering av skyddsvärda statliga skogar. Enligt tilläggsuppdrag efter inventeringen genomförde Naturvårdsverket ett fördjupat samråd om områdenas bevarande, vilket resulterade i 2010 års överenskommelse mellan myndigheterna. Dess innebörd är att utpekade områden undantas från skogsbruk och avverkning. Samrådsrutiner gäller för sådan avverkning som behövs för områdenas användning som övningsområden.

Områdena saknar formellt skydd enligt miljöbalkens regler, men har genom överenskommelsen och regeringsbeslut ett formellt skydd. Parterna är överens om att anläggande av byggnader, vägar, ledningar, vindkraftverk eller annan typ av exploatering inte ska ske inom naturskogarna. Områden erbjuds för bildande av naturreservat om övningsverksamheten upphör. Skyddsformen naturvårdsavtal är inte tillämplig, eftersom det rör sig om en överenskommelse mellan två statliga parter.

Reglering: Överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket

Varaktighet: Permanent

Beslutande: Riksdag, regering

Tillsynsmyndighet: Försvarsinspektören för hälsa och miljö

Beslutade biotopskyddsområden och naturreservat, ej laga kraft

Ett beslut om biotopskyddsområde eller naturreservat gäller omedelbart, även om det överklagas. Dock vinner beslutet laga kraft först tre veckor efter att det har delgivits berörda parter, förutsatt att beslutet inte överklagas. Det medför att det vid statistikens referensdatum finns ett antal områden som är beslutade men inte laga-kraft-vunna, eftersom delgivning pågår eller enskilda beslut är överklagade. För att säkerställa att även denna kategori arealer finns med i statistiken, så ingår de här i ett eget instrument.

Reglering: 7 kap. 4-8 §§ miljöbalken samt 7 kap. 11§ miljöbalken, förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Varaktighet: Oklart, eftersom besluten inte vunnit laga kraft

Beslutande: Skogsstyrelsen, länsstyrelse, kommun

Tillsynsmyndighet: Skogsstyrelsen, länsstyrelse, kommun

Markersättningar för bildande av naturreservat

Markersättningar omfattar köp, intrångsersättning och bidrag. Avtal om köp av fast egendom, samt överenskommelse om intrångsersättning med fastighetsägare, tecknas som regel innan ett område förklaras som naturreservat. Inget av förfarandena innebär att området ges ett formellt skydd. Bidrag till kommuner delas som regel ut efter att kommunen har genomfört markåtkomst och fattat beslut om naturreservat. Kommunala naturreservat har normalt därför redan ett formellt skydd vid den tidpunkt då bidraget utbetalas.

Reglering: Avtal om köp av fast egendom inom blivande naturreservat, eller överenskommelse om intrångsersättning med fastighetsägare inom blivande naturreservat.

Varaktighet: I normalfallet permanent. Genom avtal och överenskommelser inträder ett indirekt skydd i avvaktan på det formella beslutet om naturreservat. Det indirekta skyddet är förhållandevis starkt vid köp av fast egendom, eftersom äganderätten och därmed rådigheten över området då övergår till staten. Vid överenskommelse om intrångsersättning är det indirekta skyddet svagare och blir beroende av hur pass väl fastighetsägaren lever upp till olika förbindelser i överenskommelsen.

Beslutande: Naturvårdsverket, eller länsstyrelse med villkor om Naturvårdsverkets godkännande, eller Naturvårdsverket efter samråd med berörd länsstyrelse.

Tillsynsmyndighet: Saknas i formell mening vad gäller köp och intrångsersättning. I praktiken är det staten, som part i avtal och överenskommelse, som ansvarar för att villkor upprätthålls. Vid bidragsbeslut ska Naturvårdsverket utöva tillsyn.

Instrument för formellt skydd som saknar föreskrifter mot skogsbruk

Två ytterligare instrument räknas som formellt skydd i SCB:s statistik över skyddad natur inom alla naturtyper (statistikprodukt MI0603 Skyddad natur). Eftersom de saknar föreskrifter mot skogsbruk ingår de inte i statistiken över formellt skyddad skogsmark, som redovisas i denna rapport (statistikprodukt MI0605).

Nationalstadsparken saknar föreskrifter som förbjuder avverkning av skogsmark. För att hantera skydd och förvaltning av områdets äldre träd har Länsstyrelsen beslutat om samråd enligt miljöbalken 12:6, till exempel för åtgärder som berör jätteeckar.

Naturvårdsområden som skyddsform infördes i naturvårdslagen 1974, men upphörde i och med införandet av miljöbalken 1999. Områdena förekommer främst i marina miljöer och skogsområden avsedda för

friluftsliv. De områden som inrättats ska vid tillämpningen av miljöbalken anses som naturreservat.

Frivilliga avsättningar

Frivilliga avsättningar är områden med sammanhängande produktiv skogsmark, där markägaren frivilligt har beslutat att inte utföra åtgärder som kan skada områdets naturvärde, kulturmiljö eller sociala värde. Området ska finnas dokumenterat i plan eller annan handling.

Den här statistiken redovisar nettoarealer utan överlapp med statistikens övriga tre former, utifrån Skogsstyrelsens definition av frivilliga avsättningar. Definitionen i sig förhindrar överlapp med övriga former, genom att markägarens frivilliga beslut innebär en gräns mot formellt skydd och kravet på produktiv skogsmark innebär en gräns mot improduktiv skogsmark. Kravet på dokumentation betyder att beslutet är fattat vid planering av markanvändningen. Det innebär en gräns mot hänsynsytor, vilka beslutas vid operativ planering. Det förekommer dock glapp mellan vad markägaren uppfattar som frivilligt avsatt mark och hur Skogsstyrelsen definierar formen.

Frivilligt avsatt skogsmark för naturvårdsändamål inryms i sektorsansvaret, konkretiserat som arealmål i etappmål och tidigare delmål. En annan drivkraft är skogsägarnas avtal med certifieringsorganen FSC alternativt PEFC. I deras skogsbruksstandarder ingår att avsätta minst 5 procent av den produktiva skogsmarken för naturvårdsändamål, i första hand nyckelbiotoper. I dessa skogsbruksstandarder tillåts visst överlapp mellan frivilliga avsättningar och formellt skydd.

Reglering: Reglering i lag saknas.

Varaktighet: Fastighetsägaren beslutar själv om inrättande eller upphörande av de frivilliga avsättningarna. För certifierade fastighetsägare inom FSC alternativt PEFC finns regelverk för varaktighet och utbytbarhet.

Beslutande: Fastighetsägaren

Tillsynsmyndighet: Eftersom frivilliga avsättningar inte har en juridisk innebörd finns ingen tillsynsmyndighet. Skogsstyrelsen har ett ansvar för uppföljning. För certifierade fastighetsägare finns kontrollsystem inom FSC alternativt PEFC.

Hänsynsytor

Vid skogsbruksåtgärder på mark som omfattas av skogsvårdslagen ska hänsyn tas till naturvårdens intressen. Omfattningen av den hänsyn som kan krävas regleras av bestämmelser om intrångsbegränsning. Hänsyn kan innebära att träd, trädsamlingar eller döda träd lämnas kvar vid olika åtgärder. Det som lämnas i samband med skötsel av skogsmark bör skyddas vid kommande åtgärder. Med få undantag kan krav ställas på återställande av skada som uppstått till följd av skogsbruksåtgärd.

Den som inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för en föreskrift enligt 30 §, kan dömas till böter.

Reglering: 30 § skogsvårdslagen

Varaktighet: Sparas så länge ytan håller tillräckligt höga naturvärden. Det är inte straffbart att avverka hänsynen såvida inte Skogsstyrelsen beslutat om ett förbud.

Beslutande: Riksdagen

Tillsynsmyndighet: Skogsstyrelsen

Improduktiv skogsmark

Improduktiv skogsmark är skogsmark som inte är produktiv enligt skogsvårdslagens definition. Med andra ord är det skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder inte kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Exempel på improduktiv skogsmark är fjällbjörkskog, träd- eller buskbevuxna myrar och glest trädbevuxna hållmarksområden. Enligt 13 a § skogsvårdslagen regleras brukandet av improduktiv skogsmark. Den här statistiken redovisar fullständiga arealer för improduktiv skog, oavsett om de omfattas av regleringen eller inte.

Regioner

Där det är möjligt redovisas statistiken på de regionala indelningarna ovan och nedan den fjällnära gränsen, regioner (naturgeografiska regioner SUS), landsdelar och län. Statistikens fyra former har olika förutsättningar för att redovisas på olika typer av regioner, beroende på skillnader i dataunderlag för beräkningar.

Fjällnära gräns

Gräns för vad som räknas som fjällnära skog. Sammanställd 1993 och 1994 av SLU, Institutionen för skogstaxering och utgående från Skogsstyrelsens förordning (SKSFS 1991:3) om gränserna för fjällnära skog. En uppdatering gjordes 2019. Skogsstyrelsen ansvarar för geodata över den fjällnära gränsen.

Regioner (naturgeografiska regioner SUS)

Den regionindelning som i denna statistik används för uppgifter om skogsmark. Indelning i fem naturgeografiska regioner anpassade till länsgränserna och den fjällnära gränsen. Indelningen gjordes i *Skogsvårdsorganisationens 'Utvärdering av Skogspolitiken'* (SUS) 2001. De regioner som används i statistiken har anpassats till gällande indelning för län och fjällnära gräns.

Landsdelar

En indelning av Sverige i fyra regioner, anpassade efter länsgränserna. Varje region motsvarar den sammanlagda ytan av ett visst antal län. De områden som används i statistiken har anpassats till gällande indelning för län.

Regioner (naturgeografiska regioner SUS) och län

Fjällnära region (region 1):
Norrbottnens, Västerbottnens, Jämtlands och Dalarnas län ovan den fjällnära gränsen.

Nordboreal region (region 2):
Norrbottnens och Västerbottnens län nedan den fjällnära gränsen.

Sydboreal region (region 3):
Jämtlands, Västernorrlands, Dalarnas, Gävleborgs och Värmlands län nedan den fjällnära gränsen.

Boreonemoral region (region 4):
Örebro, Västmanlands, Uppsala, Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Gotlands, Västra Götalands, Jönköpings, Kronobergs och Kalmar län.

Nemoral region (region 5):
Hallands, Blekinge och Skåne län.

Källa: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SCB

Landsdelar och län

Norra Norrland:

Norrbottnens och Västerbottnens län.

Södra Norrland:

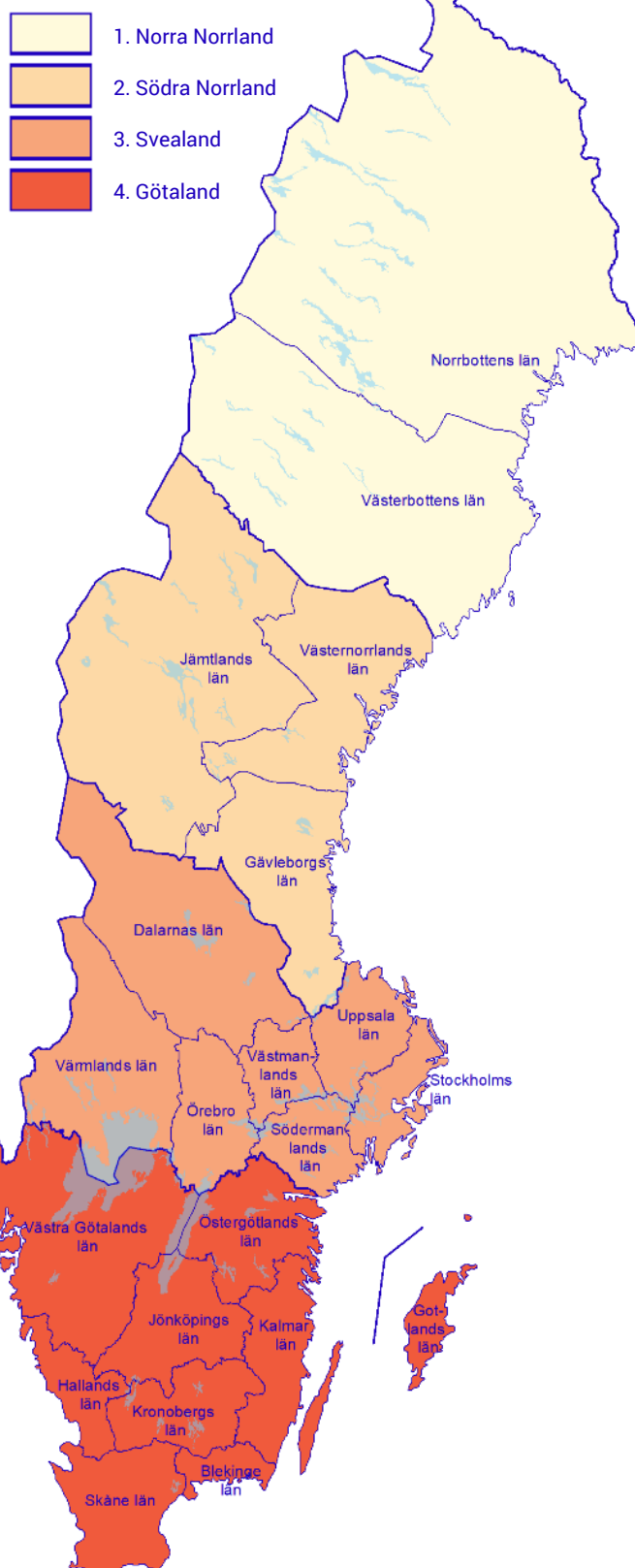
Jämtlands, Västernorrlands och Gävleborgs län

Svealand:

Dalarnas, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Uppsala, Stockholms och Södermanlands län

Götaland:

Östergötlands, Gotlands, Västra Götalands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Hallands, Blekinge och Skåne län.

Statistikens framställning

Formellt skyddad skogsmark

Indata till statistiken över formellt skyddad skogsmark redovisas i tabellen nedan.

Indata för formellt skyddad skogsmark 2020-12-31

Register, innehåll i uttag	Referensdatum om annat än uttagsdatum	Datum för uttag	Registeransvarig
VIC Natur: Nationalparker, naturreservat och skogligt biotopskyddsområde (gällande)	Ursprungligt gällandedatum t.o.m. 2020-12-31	2021-02-23	Naturvårdsverket
VIC Natur: Natura 2000 SCI-områden med utpekade skogshabitat	Beslutsdatum t.o.m. 2020-12-31	2021-02-23	Naturvårdsverket
Naturreservat (beslutat och överklagat)	Ursprungligt beslutsdatum t.o.m. 2020-12-31	2021-02-23	Naturvårdsverket
Skogligt biotopskyddsområde	Beslutsdatum t.o.m. 2020-12-31, lagakraftvunnet datum fr.o.m. 2021-01-01 samt områden som saknar lagakraftvunnet datum	2021-02-05	Skogsstyrelsen
VIC Natur: Naturvårdsverkets naturvårdsavtal	Avtalsdatum start t.o.m. 2020-12-31, avtalsdatum slut fr.o.m. 2021-01-01	2021-02-05	Naturvårdsverket
Skogsstyrelsens naturvårdsavtal	Avtalsdatum t.o.m. 2020-12-31	2021-03-03	Skogsstyrelsen
NO/NS bestånd inom Sveaskogs ekoparker		2021-02-19	Skogsstyrelsen
Polygoner för områden som omfattas av de särskilda vitryggsavtal, som tidigare benämns Bergviks vitryggsavtal		2020-02-03	Skogsstyrelsen
VIC Natur: Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar, SNUS ägda av Fortifikationsverket		2018-12-21	Naturvårdsverket
Områden på Fastighetsverkets mark efter samråd 1 april 2010		2020-10-12	Naturvårdsverket
Markersättningar från FIDOS: NV-fastigheter med statusen "Ägd" från 2021-01-18, intrång från 2021-01-11 och bidrag från 2021-01-11	Avtalsdatum och beslutsdatum t.o.m. 2020-12-31		Naturvårdsverket
VIC Natur: Områden som saknar föreskrifter mot skogsbruk. Skiktet finns endast för de områden där det finns reservatsbeslut.	Beslutsdatum t.o.m. 2020-12-31	2021-01-11	Naturvårdsverket
Natura Naturtypskartering NNK		2021-01-04	Naturvårdsverket
Länsindelning, SCB:s bearbetning av data från Lantmäteriets fastighetskarta.		Januari 2021	SCB
Fjällnära gräns		2021-02-09	Skogsstyrelsen
Miljödataportalen: Nationella Marktäckedata 2018 basskikt ogeneraliserad version 1.1	2018	2021-03-23	Naturvårdsverket
Miljödataportalen: Nationella Marktäckedata tilläggsskikt produktivitet version 1.1	2018	2021-03-23	Naturvårdsverket
VIC Natur: Markägarkartan	2019	2020-05-26	Naturvårdsverket

Naturvårdsregistret (NVR)

Uppgifter om skyddad natur i Sverige är till stora delar hämtade från Naturvårdsverkets centrala register över skyddade områden, Naturvårdsregistret (NVR), i databasen VIC-Natur. Det registeruttag som ligger till grund för statistiken med referensdatum 2020-12-31 gjordes i februari 2021. Det omfattar områden som har beslutats och vunnit laga kraft senast den 31 december 2020.

Enligt 33 § områdesskyddsförordningen ska länsstyrelsen föra ett register över beslut i naturvårdsärenden och andra förhållanden på naturvårdens område. Naturvårdsverket ska föra ett sammanfattande nationellt register. Med stöd av denna paragraf har Naturvårdsverket meddelat föreskrifter (NFS 2009:5) om registrering av beslut enligt 7 kap. miljöbalken.

Inom ramen för IT-systemet VIC-Natur har Naturvårdsverket och länsstyrelserna ett gemensamt register med både administrativa data och områdesgränser i form av geodata. I kartdatabasen finns både geodata som genereras via naturvårdsarbetet och digitala kartor från Lantmäteriet. Tillsammans underhåller myndigheterna systemet. NVR ersätter det tidigare registret och den så kallade NAVO-databasen, där digitala gränser förts av Lantmäteriet (Metria).

Navet

Navet är Skogsstyrelsens ärendehandläggningssystem för områdesskydd. Det inkluderar samtliga av Skogsstyrelsen beslutade biotopskyddsområden och tecknade naturvårdsavtal. Registret innehåller både administrativa data och geodata i form av polygoner för varje objekt. De biotopskyddsområden som ingår i statistiken har beslut som vunnit laga kraft till och med den 31 december vid referensåret. De biotopskyddsområden som är beslutade men inte vunnit laga kraft presenteras i ett eget instrument inom formellt skydd.

Via ett automatiskt system hämtas data från Navet till NVR. Data från Navet levereras därmed till SCB via det NVR-uttag som Naturvårdsverket/Metria gör.

Nationella marktäckedata (NMD)³

NMD är en relativt ny kartering av Sverige, med syfte att tillhandahålla grundläggande information om hela landskapet och hur det förändras. Data har tagits fram under ledning av Naturvårdsverket, i samarbete

---

³ <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Kartor/Nationella-Marktackedata-NMD/>

med Havs- och vattenmyndigheten, SCB, Skogsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, samt SLU.

Data består av en baskartering i 25 tematiska klasser, fördelade på tre hierarkiska nivåer. Karteringen är i rasterformat med 10 meters upplösning och en minsta karteringsenhet på ned till 0,01 hektar. Utöver baskarteringen finns tilläggs-skikt med kompletterande information om objekthöjd, objektäckning, skoglig produktivitet, markanvändning och låg fjällskog.

Till statistik med referensdatum 2020-12-31 har den andra versionen av NMD använts, med beteckning NMD 1.1.

Sveaskogs beståndsregister över skyddad areal i ekoparksavtal

Sveaskog har tillhandahållit geodata över beståndsindelning av områden som ingår i samtliga ekoparker.

Referensdatum

Statistiken redovisar formellt skyddad natur som vid datumet 2020-12-31 hade status laga kraft/gällande. Naturreservat och biotopskyddsområden som endast var beslutade vid referensdatum men ej hade vunnit laga kraft, redovisas i en egen kategori. Ett beslut om biotopskyddsområde eller naturreservat gäller omedelbart även om det överklagas. Beslutet vinner dock laga kraft först tre veckor efter att det delgivits berörda sakägare, förutsatt att beslutet inte överklagas. Det medför att det vid statistikens referensdatum kan finnas områden som är beslutade men som inte vunnit laga kraft, eftersom delgivning pågår eller enskilda beslut är överklagade.

Bearbetningar

För naturreservat har endast de delar som har föreskrifter mot skogsbruk räknats som skyddade. Naturvårdsavtal som avser Sveaskogs ekoparker och områden inom åtgärdsprogram för vitryggig hackspett, så kallade vitryggsavtal, inkluderar enbart arealer inom naturvårdsmål där skogen lämnas orörd eller naturvårdsmål med naturvårdande skötsel (NO respektive NS). Inom Natura 2000-områden (SCI) med utpekade skogshabitat inkluderas endast de delar som har karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskartan (NNK).

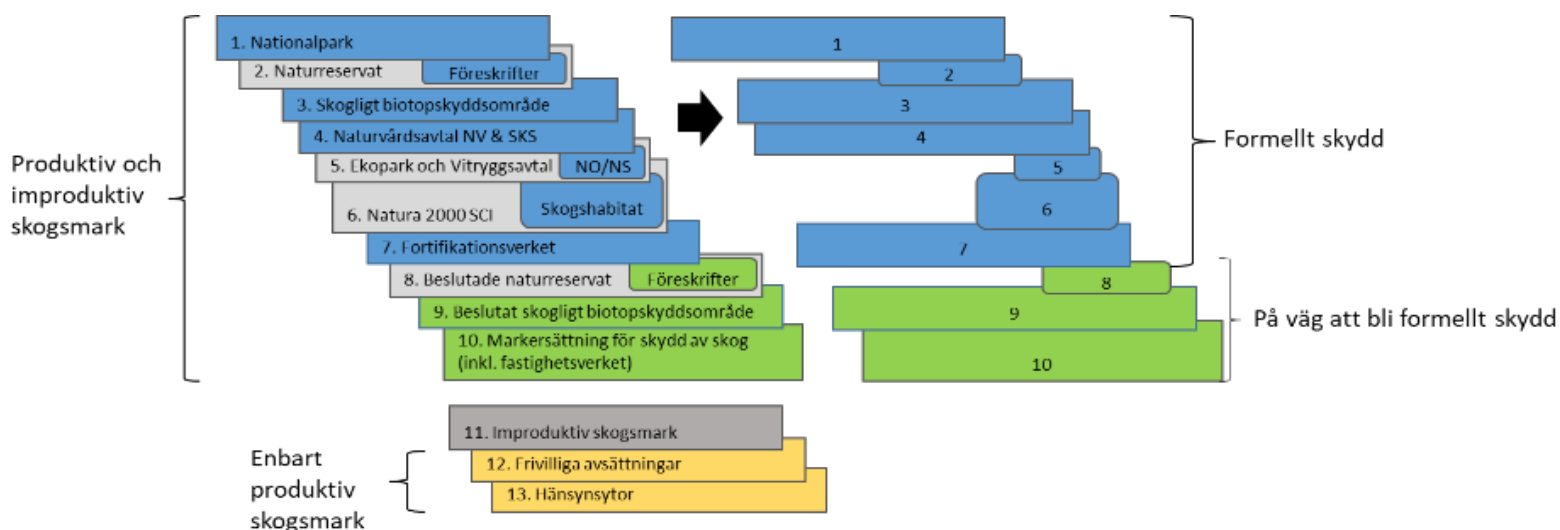
Då områden som saknar föreskrifter mot skogsbruk endast finns för de områden där det finns reservatsbeslut, har det gjorts en manuell justering av *markersättning för skydd av skog* (inklusive Fastighetsverket). För 2020 års statistik har en rättelse gjorts av arealer produktiv skogsmark och skogsmark i tabeller av intrångsavtal inom reservatet Nynäs (NVRID 2001921). För bidragsavtal inkluderades endast de områden som ligger inom gällande eller beslutade naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk. Rättningen ger en mindre skillnad i statistiken jämfört med tidigare årgångar.

För Skogsstyrelsens naturvårdsavtal har undertyperna "Bergvikavtal" och "Ekoparker" valts bort för att undvika dubbelräkning, då dessa avtal även finns registrerade i separata geodata.

Nationella Marktäckedata (NMD) bas ogeneraliserad version 1.1 har använts för att ta fram total areal skogsmark och areal produktiv skogsmark, för beräkning av andel formellt skyddad skogsmark. Andelsberäkning för de andra tre formerna använder Riksskogstaxeringen statistik över total areal skogsmark och areal produktiv skogsmark.

De olika skyddstyperna har lagts samman enligt prioritetsordningen i figuren nedan, så att överlappande ytor exkluderas och dubbelräkning av arealer inte görs. Statistiken visar totalareal för varje form, eller instrument inom formellt skydd, samt nettoareal utan överlapp mellan former eller instrument. Överlapp har reducerats enligt hierarkin i figuren nedan.

Exkludering av överlappande arealer skogsmark

Nyttillkomna arealer

Nyttillkomna arealer är endast de områden som inte var med i föregående års formellt skyddade områden. De räknas fram genom att 2019 års formellt skyddade områden, i form av geodata (digitala kartor), tas bort från 2020 års formellt skyddade områden. Det förekommer att en del av det som var skyddat 2019 inte längre är det vid referensår 2020, eftersom områden kan upphöra att vara skyddade eller flyttas mellan olika typer av instrument. Det förekommer även rättningar av naturvårdsregistret som påverkar tidigare års skyddade arealer. Därför går det inte att göra beräkningen genom att endast subtrahera 2020 års arealer med 2019 års. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata.

Eftersom en ny version av NMD har färdigställts under 2020, har underlaget för 2019 års formellt skyddade skogsmark uppdaterats utifrån NMD version 1.1. På så sätt görs förändringsberäkningen utifrån samma underlag, vilket ger högre kvalitet i statistiken.

Frivilliga avsättningar

Indata

Datainsamlingen sker med tre olika metoder beroende på typ av fastighetsägare. För sex större fastighetsägare, som tillsammans redovisar sina frivilliga avsättningar på www.skyddadskog.se, inhämtas årligen geografiska data i sin helhet. För övriga certifierade skogsägare inhämtas arealuppgifter via en årlig enkät, ställd till den som innehar ett direktcertifikat eller ansvarar för ett gruppcertifikat inom FSC alternativt PEFC. Svaren bygger på totaluppgifter från register alternativt stickprov ur register. För icke certifierade fastighetsägare inhämtas arealuppgifter intermittent via enkät.

Bearbetning

För de frivilliga avsättningar där det har funnits tillgång till geodata, har överlappsanalyser gjorts mot formellt skydd och mot ägoslagskarteringen i NMD. Ytor som överlappar formellt skydd, annat ägoslag eller improduktiv skogsmark har då kunnat tas bort.

För arealuppgifter som har inhämtats via enkät, har viss bearbetning behövts för att hantera totala och partiella bortfall. Det har gjorts genom användning av hjälpdata, imputering av tidigare års svar eller via medelvärdesimputering från övriga svarande.

Arealen frivilliga avsättningar för icke-certifierade markägare har beräknats via ny skattning av icke-certifierad produktiv skogsmark multiplicerat med andel frivilliga avsättningar för denna grupp, vid uppföljningen för år 2010. Den skattningen har använts fram till 2018. Därefter genomfördes en ny undersökning som har använts från 2019 och framåt.

Hänsynsytor

Indata

Skogsstyrelsen har inventerat hänsyn vid förnygringsavverkning regelbundet mellan 1999 och 2017 i undersökningen Polytax (P0/1). Under åren 2016 till 2019 inventerades den i hänsynsuppföljningen. I Polytax drogs ett stickprov av avverkningsanmälningar för förnygringsavverkning, enligt urvalsmetoden Probability Proportional to Size (PPS), i hänsynsuppföljningen slumpmässigt urval. Avverkning i ädellövskog ingick inte i urvalet. Avverkningsytorna inventerades före avverkning (P0) och sedan efter avverkning (P1), för att följa upp vilken hänsyn som hade lämnats. De typer av hänsyn som ingår i statistiken är hänsynskrävande biotoper, skyddszoner, samt övrig sparad mark med

hänsynssyfte. Samtliga är inventerade efter föryngringsavverkning (P1). Impediment och hänsyn till kulturmiljöer ingår inte här.

De redovisade årtalen avser avverkningssäsonger och sträcker sig från sensommar till försommar efterföljande år. Antalet inventerade objekt varierade i P1, men var mellan 600 och 700 från avverkningssäsongen 2009/2010 till 2012/2013, och därefter 250 till 350 de sista två säsongerna som inventerades. Det gäller också inventering av säsongerna runt 2017/2018. Även den totala mängden avverkningsanmälningar som inkommer till Skogsstyrelsen varierar från år till år, bland annat beroende på konjunktur, väder och skogsskador. Sedan 2010 har avverkningsanmälningarna varierat mellan 50 000 och 70 000 per år.

Bearbetning

Statistiken avser rullande treåriga medelvärden. För att kunna samredovisa hänsynsarealer med de andra formerna har säsongsnötningen i tabeller och figurer förenklats. Normalt redovisas midsäsongen för ett treårsmedelvärde, men i tabellerna med sammanhållen statistik finns behov av att ange enbart ett årtal. Det blir då det första årtalet i midsäsongen som visas. Till exempel avser 2017 egentligen säsongerna 2016/2017, 2017/2018 och 2018/2019.

Med data från Polytax-inventeringen och hänsynsuppföljningen skattas andelen hänsyn, det vill säga arealen hänsyn i relation till föryngringsavverkad areal. De skattade andelarna hänsynsytor kombineras sedan med statistik om avverkad areal från Riksskogstaxeringen för att ge en hänsynsareal.

I den här statistiken ska skattningar till och med 2020 redovisas. Det är inte möjligt med statistiken för hänsynsytor, eftersom de senaste treårsmedelvärdena avser midsäsongen 2017/2018. För att kunna ge en uppskattning om det senaste året har utvecklingen av hänsynsarealen hållits konstant från det senaste skattade värdet, midsäsongen 2017/2018. Med det menas att samma andel hänsyn som tidserierna slutat på, har återanvänts med nya skattningar av avverkad areal från Riksskogstaxeringen. Det har kunnat användas fram till treårsmedelvärdet med säsongen 2018/2019. Därefter saknas statistik om slutavverkad areal och senaste hänsynsarealerna adderas i två år fram till 2020. Dessa senaste två år av adderingar revideras sedan i kommande beräkningar, när ett nytt treårsmedelvärde för avverkningsstatistik finns tillgängligt. Om Riksskogstaxeringen reviderar tidigare skattningar för slutavverkad areal behöver även skattningar för arealen hänsyn som presenteras här revideras.

Tidserien för skattningarna från Polytax-inventeringen har sin början kring år 2000. I de ackumulerade värden som redovisas ingår en uppskattning av hänsynen som har lämnats från 1993 till dess att skattningar från Polytax tar vid. Det gjordes tre enskilda utredningar där hänsynen inventerades; 1993, 1995 och 1997. För de mellanliggande

åren har medelvärden av andelen hänsyn skapats. Inventeringarna från 1993 och 1995 inkluderade dock bara hänsynsytor som var mindre än 0,5 hektar. Det gör att hänsynsarealen är underskattad för perioden 1993 till 1996.

Ingen separat tidserie utan överlapp kan skapas för hänsynsarealen, eftersom inventeringar är baserade på ett stickprov och det saknas geografiska data för samtliga årtal och hänsynsytor. Hänsynen inventeras vid föryngringsavverkning på produktiv skogsmark och därför bör inget överlapp finnas mot formellt skyddad mark eller improduktiv skogsmark. En uppskattning av överlapp mot frivilliga avsättningar gjordes i arbetet med skogliga konsekvensanalyser (SKA15). Det visade att det fanns överlapp på motsvarande 1,6 procent av den avvertrade arealen. Det motsvarar nästan 3 000 hektar vid en avverkad areal på 185 000 hektar. Studien gjordes på data som fanns för årtalen 2008 till 2012 från Polytax. Därför finns inte tillräckligt underlag för att kunna säga hur överlapp för hela tidserien ser ut.

Improduktiv skogsmark, SLU Riksskogstaxeringen

Indata

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) är statistikansvarig myndighet för officiell statistik över skogsmark, där den totala arealen skogsmark i Sverige skattas med hjälp av Riksskogstaxeringen. Det är en stickprovsundersökning till största delen baserad på fältinventering av provytor i hela landet.

Bearbetning

Sveriges totala areal skogsmark, liksom produktiv och improduktiv skogsmark, skattas med hjälp av Riksskogstaxeringen. För att ta bort arealer som överlappar formellt skydd, har SLU beräknat den improduktiva skogsmarkens andel av total skogsmark inom formellt skydd, med NMD 1.1 som underlag. Andelen har multiplicerats med skattningen av total areal improduktiv skogsmark enligt Riksskogstaxeringen. Det ger arealen improduktiv skogsmark inom formellt skydd. Därefter har den totala skattningen av total areal improduktiv skogsmark enligt Riksskogstaxeringen reducerats med areal improduktivt inom formellt skydd.

Beräkningen har utförts länsvis och ovan/nedan fjällnära gränsen. Därefter har regionernas och hela landets sammanlagda reducerade areal beräknats.

Statistikens kvalitet

Statistikens fyra former/delmängder skiljer sig åt avseende:

- juridik, innebörd och varaktighet
- metod för insamling av indata
- möjlighet att reducera överlapp mellan former och undvika dubbelräkning av arealer
- kvalitet och upplösning i dataunderlag

Med anledning av dessa skillnader, samt att statistiken inte är värderad i relation till nationella eller internationella mål, kan summeringar av de fyra formerna vara missvisande. I den officiella statistiken summeras de därför inte.

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild kvalitetsdeklaration på SCB:s webbplats, www.scb.se/MI0605.

Formellt skyddad skogsmark

Naturvårdsregistret (NVR)

Uppgifterna i naturvårdsregistret uppdateras och förbättras kontinuerligt. Arealer revideras på grund av förändringar i den geometriska utbredningen av skyddade objekt, exempelvis när en utvidgning eller ny inmätning görs. Under 2010-talet har det genomförts insatser för att förbättra registrets kvalitet avseende geodata. I flera fall har det inneburit en förändring av objektens ytor. Andra förändringar som kan göras är att felklassade objekt korrigeras.

Registret är levande, genom att det kontinuerligt förändras. Det gäller även redan registrerade objekt. Uttag vid olika tidpunkter kan därmed generera olika resultat, även om referenstidpunkten för objektens besluts- eller gällandedatum är samma. Uttag görs vid ungefär samma tidpunkt inför varje års statistikproduktion. Fastställda rutiner för kontroll av registeruttaget tillämpas. Kontrollerna görs både av Metria och SCB.

Navet

Enligt Skogsstyrelsens dokumentation håller databasen en god kvalitet. Registret är levande, genom att det kontinuerligt förändras. Det gäller även redan registrerade objekt. Uttag vid olika tidpunkter kan därmed generera olika resultat, även om referenstidpunkten för objektens besluts- eller gällandedatum är desamma. Jämförelser mot senare uttag från registret görs i regel inte.

Årets uttag av skogliga biotopskyddsområden gjordes via den automatiska hämtningen från Navet till NVR, precis som vid tidigare omgångar. Uttaget från NVR saknar dock 170 objekt som blev gällande under 2019 och 2020, eftersom dessa var uttagna för rättning vid tidpunkten för registeruttag från NVR. De saknade objekten skattas till

cirka 680 hektar, vilket motsvarar 2 procent av de skogliga biotopskyddens totala areal.

Sveaskogs beståndsregister över skyddad areal i ekoparksavtal

Sveaskog har tillhandahållit geodata över beståndsindelning av områden som ingår i samtliga ekoparker. Endast områden med målklass Naturvård orörd (NO) och Naturvård skötsel (NS) har analyserats och medräknats i statistiken. Uppgifter och avgränsning i kartan kommer från Sveaskog. Noggrannhet och kvalitet på de aktuella beståndens avgränsningar är oklar.

Nationella marktäckedata (NMD)

Karteringen i NMD baseras på en kombination av satellitdata och information från laserskanning av Sverige. I mindre utsträckning tar den även stöd av befintliga kartunderlag. Den har en minsta redovisningsenhet på 1 pixel (0,01 ha), med undantag för vatten som baseras på Lantmäteriets data och åkermark som till största delen baseras på LPIS data från Jordbruksverket.

Aktualiteten för data i NMD beror på de underliggande datakällorna. Ingående klasser, förväntad noggrannhet, produktivitet, fjällskog och karteringsmetodik framgår av NMD:s produktbeskrivningar⁴. Inför årets statistikproduktion utkom en ny version av kartan, med benämning NMD 1.1. Det medför flera förändringar i den statistik som baseras på kartan. Se avsnittet *Förändringar jämfört med föregående års statistik*.

Definition av skogsmark

Karteringsmetoden för det som i NMD benämns som skogsmark har anpassats till definitioner i skogsvårdslagen, där trädhöjd på mer än 5 meter och krontäckning mer än 10 procent ingår. NMD har utvärderats mot fältinventerade punkter i RT och jämförts med skattade arealuppgifter för skog därifrån⁵.

Överensstämmelsen mellan klassningen av skog i NMD och fältinventerade punkter i RT bedöms vara mycket bra. Jämförelser av den skattade skogsmarksarealen i RT och motsvarande areal i NMD stämmer bra på nationell nivå, men det finns variationer på länsnivå. När den skattade arealen av skogsmark i RT jämförs med NMD:s areal av skogsmark så har NMD nationellt sett 4 procent mindre areal skogsmark än RT. Jämförs tilläggsinformation för produktivitet, ogeneraliserad

---

⁴ https://gpt.vic-metria.nu/data/land/NMD/NMD_Produktbeskrivning_NMD2018Basskikt_v2_2.pdf
https://gpt.vic-metria.nu/data/land/NMD/NMD_Produktbeskrivning_tillaggsskikt_LagFjallskog_v1_1.pdf
https://gpt.vic-metria.nu/data/land/NMD/NMD_Produktbeskrivning_tillaggsskikt_Produktivitet_v1_2.pdf

⁵ https://gpt.vic-metria.nu/data/land/NMD/Jamforelse_NMD_RT_20200908.pdf

version, så har NMD nationellt sett 2 procent mindre areal produktiv skogsmark än RT. Det finns större avvikelser på länsnivå.

NMD har använts sedan produktionen av 2018 års statistik över formellt skyddad natur. Till och med 2017 års statistik användes *Naturtypskartering av skyddade områden i Sverige (KNAS)* för beräkning av naturtyper. KNAS hade en avgränsning av skogsmark som var baserad på Lantmäteriets terrängkarta från 2000-2006. Även övriga naturtypsklasser i KNAS baserades på material och metoder med delvis annan definition.

Frivilliga avsättningar

Statistikens tillförlitlighet är god för de sex största fastighetsägare som Skogsstyrelsen har avtal med. Det omfattar totaluppgifter från register som levereras som geodata till Skogsstyrelsen för bearbetning av eventuella överlappande arealer. För den del av statistiken som samlas in via enkäter till certifikatinnehavarna finns felkällor kring bortfall och felaktiga svar.

Svarsfrekvensen på enkäten är mycket bra. Endast någon enstaka aktör med liten areal har totalt bortfall. Ytterligare några aktörer har partiellt bortfall, där de till exempel inte kan dela upp arealen ovan och nedan fjällnära, men kan redovisa en totalareal.

Felaktiga svar hanteras via rimlighetskontroller, till exempel mot tidigare år. Svar som inte följer definitionen, som enbart produktiv skogsmark och ej överlappande mot formellt skydd, riskerar att ge en viss överskattning. Det hanteras via intermittenta kvalitetsstudier. För icke certifierade fastighetsägare finns motsvarande felkällor. Där är bortfallet större, då det uppmätts till cirka 50 procent i tidigare undersökningar.

För närvarande pågår flera olika förändringsarbeten som kan komma att påverka den framtida statistiken över frivilliga avsättningar. Idag är det inte möjligt att redovisa formen uppdelat på ovan och nedan den fjällnära gränsen. Förhoppningen är att det ska bli möjligt i och med ett bättre dataunderlag för avsättningarna.

Hänsynsytor

Tillförlitligheten anses totalt sett vara god. Resultaten presenteras som glidande treårsmedeltal för att kunna redovisas på landsdelsnivå. Statistikens tillförlitlighet är god för mätsåsongerna 2000/2001 till 2014/2015, samt 2017/2018 med data från Polytax, samt skattningar från enskilda uppföljningar 1993, 1995 och 1997. För dessa mätperioder är dataunderlaget baserat på inventering i skogen. Statistik för övriga årtal bör ses som preliminära eller prognoser.

Två kontrollinventeringar har utförts inom Polytax. Inventeringspersonalen har även gjort årliga kalibreringsövningar för

att säkerställa inventeringens kvalitet. Kontrollinventering är även utförd vid mätningen 2017/2018.

Hänsynsarealens medelfel har beräknats för säsongerna 2000/2001 till 2014/2015, samt 2018/17. Den varierar beroende på vilken kategorisering och årtal det rör sig om. För ägartyper är medelfel för större delen av tidserien mellan 6 till 8 procent och 8 till 10 procent i början av tidserien, där observationerna är något färre. På landsdel och med treårsmedelvärden ligger medelfelet huvudsakligen mellan 6 och 13 procent. Enstaka år i början av tidserien ökar medelfelet till 12 till 15 procent.

Statistiken om ackumulerad areal hänsyn är baserad på andelsskattningar för hänsyn som sedan kombineras med arealskattningar för slutavverkning. När ny och mer aktuell statistik om avverkad areal publiceras så innebär det att skattningarna för arealen hänsyn behöver revideras. Statistiken över avverkad areal är treårsmedelvärden. Därför kommer det för varje ny publicering att göras en justering av de två föreliggande referensåren av areal hänsyn. Det beror på att det nya och mer aktuella treårsmedelvärdet utgör grunden i beräkningen.

Det finns ingen utredning gjord om hänsynsyornas varaktighet över tid. Det innebär att inget avdrag gjorts för hänsynsytor som eventuellt försvunnit under tidseriens gång, vilket troligtvis bidrar till att överskatta arealen hänsynsmark.

Improduktiv skogsmark

SLU Riksskogstaxeringen, skogsmark totalt

Statistikens tillförlitlighet för total areal skogsmark är mycket god. Det statistiska medelfelet skattas till 0,8 procent för hela landet, med 1 till 5 procent för regionerna .

Produktiv skogsmark

Statistikens tillförlitlighet för total areal produktiv skogsmark är mycket god. Det statistiska medelfelet skattas till 0,9 procent för hela landet, med 1 till 7 procent för regionerna.

Improduktiv skogsmark

Statistikens tillförlitlighet för total areal improduktiv skogsmark är god. Det statistiska medelfelet skattas till 2,4 procent för hela landet, med 4 till 12 procent för regionerna.

Förändringar jämfört med föregående års statistik

För statistikens alla delar har dataunderlaget förbättrats och utökats under det senaste året. Det ger en högre kvalitet i statistiken, men innebär samtidigt att jämförelser med tidigare års uppgifter ska göras med försiktighet.

Formellt skyddad skogsmark

Ny version av Nationella marktäckedata (NMD 1.1)

Det register som används för beräkning av naturtyper, Nationella marktäckedata, har utkommit i en ny version (NMD 1.1). Förändringar i den nya versionen utgörs av:

- Delar av Norrlands inland och fjällnära områden har i tidigare version av NMD (1.0) saknat data från laserskanning. Där data saknades gjordes indelningen av marktyp och skogsmark utifrån *Naturtypskartering av skyddade områden i Sverige* (KNAS) som har en avgränsning av skogsmark baserad på Lantmäteriets topografiska karta. NMD 1.1 har kompletterats med data från laserskanning och därmed har den generaliserade skogsavgränsningen från topografiska kartan kunnat ersättas av mer exakta data. Det har inneburit att arealen skogsmark är mindre i dessa delar.
- Justeringar i hela Sverige avseende klassning av produktiv skogsmark. I fjällregionen har den produktiva skogsmarken minskat, medan den har ökat i andra delar av landet. På nationell nivå har den produktiva skogsmarken ökat något.
- Justering av våtmarksavgränsningen i delar av norra Sverige.

För mer detaljerad beskrivning av vilka områden som berörs av förändringarna mellan version 1.0 och version 1.1 hänvisas till NMD:s produktbeskrivning⁶.

NMD 1.1 har använts i produktionen av statistik över formellt skyddad skogsmark 2020-12-31. Påverkan på statistiken är:

- Skillnad i arealer i nordliga och fjällnära delar av Sverige, framförallt i Norrbottens län. Det påverkar samtliga naturtyper, men framförallt de som är vanligt förekommande i den här delen av landet. Generellt minskar arealen skogsmark, samtidigt som våtmarker ökar i areal.
- Förändringar i statistik över produktiv och improduktiv skogsmark. För hela landet sammanslaget visar statistiken en ökning av produktiv skogsmark, med påföljande minskning av

---

⁶ https://gpt.vic-metria.nu/data/land/NMD/NMD_Produktbeskrivning_NMD2018Basskikt_v2_2.pdf

improduktiv skogsmark. På regional nivå kan statistiken visa andra resultat.

Som användare av statistiken är det viktigt att vara medveten om kvalitetsförbättringen och att skilja på faktisk förändring av formellt skyddad skogsmark och förändring som beror på registerförbättringar.

Skogsmark med tillåtet skogsbruk inom naturreservat

En rättning har gjorts i NVR avseende naturreservat som saknar restriktioner mot skogsbruk, vilket i praktiken innebär att skogsbruk är tillåtet inom området. I tidigare publicerad statistik har den marken felaktigt klassats som skyddad från skogsbruk. Rättningen påverkar framförallt den regionala statistiken över formellt skyddad skogsmark. Den omfattar cirka 3 000 till 5 000 hektar i främst Stockholms och Södermanlands län.

Frivilliga avsättningar

Uppgifter som avser 2019 har reviderats med anledning av ny information om certifierade markägare som tidigare inte ingick i Skogsstyrelsens undersökning som ligger till grund för statistiken. Samtidigt har Skogsstyrelsen avslutat en ny undersökning som avser andelen frivilliga avsättningar hos icke certifierade markägare, vilket har gett ytterligare data till statistiken. Revideringen påverkar de uppgifter i rapporten som visar frivilliga avsättningar 2019. Samtidigt innebär de nya dataunderlagen en förbättrad kvalitet för 2020 års statistik, eftersom den bygger på samma typ av underlag som de reviderade uppgifterna.

Det här leder till att jämförelser med 2018 och tidigare år ska göras med försiktighet, eftersom statistiken till och med 2018 inte baseras på samma källor som för statistik från och med 2019.

Hänsynsytor

Skogsstyrelsen har genomfört följande kvalitetsförbättrande åtgärder för statistiken om hänsynsytor:

- Helt ny skattning för slutavverkad areal 2018, vilket innebär att även hänsynsarealen revideras för åren 2018 till 2020. Denna revidering görs varje år. Den senaste skattningen om slutavverkad areal avser mittåret som är 3 år bakåt i tiden. Därefter antas slutavverkad areal vara densamma. När ny skattning görs året därpå, behöver alla de tre senaste åren revideras igen.
- SLU Riksskogstaxeringen har reviderat hela den historiska tidserien för slutavverkad areal. Då behöver även arealen hänsyn revideras. Revideringarna är små.
- En helt ny skattning av treårsmedelvärde för andelen hänsyn med mittåret 2017/2018 har beräknats med ny data från Skogsstyrelsens hänsynsuppföljning. Tidigare var det senaste

uppmätta värdet från 2014/2015. Det betyder att de mellanliggande åren har behövt knytas samman med en modelluppskattning. För åren efter 2017/2018 antas andelen hänsyn vara konstant. Det betyder att arealen hänsyn revideras för alla åren efter 2014/2015.

Improduktiv skogsmark

Officiell statistik över skogsmark (produktiv och improduktiv skogsmark) publiceras årligen av SLU⁷ och nyttjas och återpubliceras delvis i den statistik som SCB publicerar i den här rapporten.

Från och med årets statistikredovisning är SLUs dataunderlag komplett avseende improduktiv skogsmark, i och med att fältinventeringen för första gången inkluderar all improduktiv skogsmark i fjällområdet. Förbättringen har medfört att jämförelser bakåt i tiden inte går att göra. I kombination med att NMD har uppdaterats till version 1.1, vilket särskilt har påverkat data för fjällområdet, ges ytterligare skäl till att jämförelser bakåt inte är relevanta. Därför saknas värden för förändringar av den improduktiv skogsmark, som redovisas i rapportens tabeller med nummer 6, 7 och 8, samt diagram 4. Årets statistik kan ses som en ny referenspunkt.

---

⁷ <https://skogsstatistik.slu.se/pxweb/sv/OffStat/>

Bra att veta

Information hos andra myndigheter

Kartverket Skyddad Natur
Naturvårdsverkets webbkarta Skyddad natur är ett verktyg för att hitta skyddade områden i en viss kommun eller län, statistik för enskilda objekt med specifika syften, beslutsmyndigheter eller årtal för bildande. Informationen kommer från det nationella naturvårdsregistret och databasen över Sveriges Natura 2000-områden, samma källor som ligger till grund för den officiella statistiken över Skyddad natur.

<https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Naturvårdsverket

På Naturvårdsverkets webbplats finns information om olika typer av formellt skydd, processen vid bildande av skydd, med mera.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen publicerar officiell statistik om de biotopskyddsområden och naturvårdsavtal som myndigheten tecknar med skogsägare. Flera faktorer leder till en skillnad mellan Skogsstyrelsens och SCB:s statistik:

- SCB:s statistik utgår från gällandedatum (laga kraft) för objekten. Skogsstyrelsen använder beslutsdatum och inkluderar därmed fler objekt och arealer än SCB, även om samma referensdatum används i båda redovisningarna.
- SCB:s statistik inkluderar så kallade vitryggs- och ekoparksavtal, samt naturvårdsavtal tecknade med kommuner och länsstyrelser. Det ingår inte i Skogsstyrelsens statistik.
- Beräkning av arealer görs med olika metoder. Skogsstyrelsen baserar sin arealuppgift på information i register, medan SCB gör egen areaberäkning med hjälp av geodata.
- SCB räknar bort överlappande arealer. Det gör inte Skogsstyrelsen.

Orsak till skillnad i statistik över biotopskydd och naturvårdsavtal

Typ av orsak	SCB	Skogsstyrelsen
Tidpunkt	Gällande/Laga kraft	Beslutsdatum
Beräkning av arealer	Geodata	Arealer i register
Överlappsanalys	Ja	Nej
Ingår ekoparker och vitryggsavtal	Ja	Nej
Ingår avtal med kommuner och länsstyrelser	Ja	Nej

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

SLU producerar och publicerar officiell statistik om Sveriges skogsmark, inom undersökningen Riksskogstaxeringen.

Tips vid användning av statistiken

Begrepp inom statistiken över skyddad natur kan skilja sig åt, beroende på i vilket sammanhang och med vilket syfte som uppgifterna har tagits fram. Därför är det viktigt att förstå och vara uppmärksam på vilka definitioner och i vilka sammanhang som statistiken förekommer. Dessa begrepp är viktiga att känna till i användningen av statistiken:

Relationer mellan begrepp i statistiken

Naturresevat med gällande/laga-kraft-vunnet beslut	Arealer för markersättningar/marklösen för bildande av naturresevat
Arealer med föreskrifter mot skogsbruk	Areal utan föreskrifter mot skogsbruk
Skyddad skogsmark totalt	Skyddad produktiv skogsmark
Skyddad natur ovan gränsen för fjällnära skog	Skyddad natur nedanför gränsen för fjällnära skog
Överlapp mellan skyddstyper, till exempel att Natura 2000 ofta överlappar arealer med nationalparker eller naturresevat	

Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land 2020

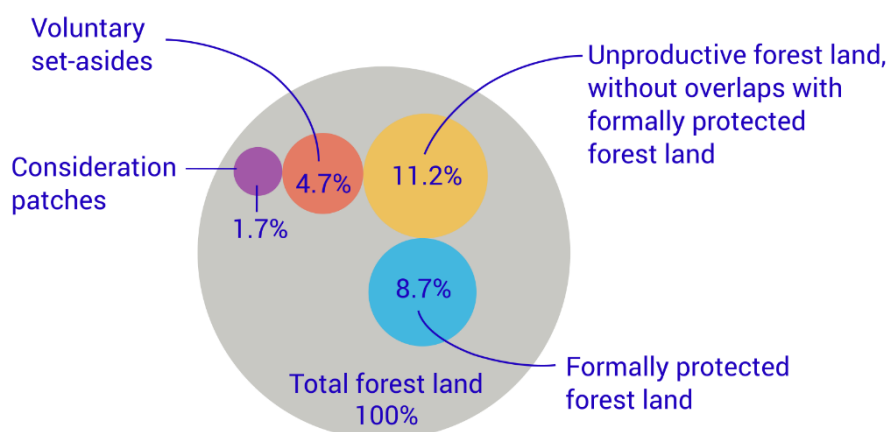
Summary

Forest land is the dominating type of land in Sweden. According to Swedish National Forest Inventory statistics, forest land accounts for 28 million hectares, which corresponds to 69 percent of Sweden's total land area. This high proportion of forest land makes Sweden, second only to Finland, the country in Europe with the highest proportion of forest land in relation to its total land area.

This report presents coherent statistics on various aspects of forest land in Sweden. The statistics are divided into four types:

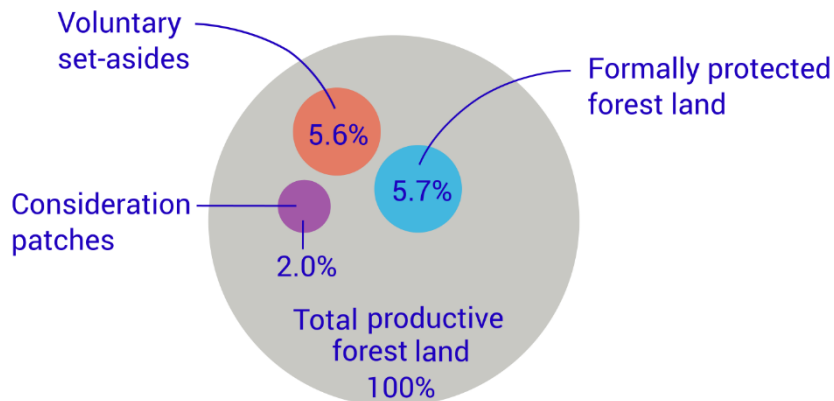
- formally protected forest land,
- voluntary set-asides,
- consideration patches, and
- unproductive forest land.

Types of forest land in the statistics, as a percentage of all forest land

Source: Statistics Sweden, the Swedish Environmental Protection Agency, the Swedish Forest Agency and the Swedish University of Agricultural Sciences. The size of the circles corresponds to the actual proportions.

Types of productive forest land, as a percentage of all productive forest land

Source: Statistics Sweden, the Swedish Environmental Protection Agency, the Swedish Forest Agency and the Swedish University of Agricultural Sciences. The size of the circles corresponds to the actual proportions.

Formally protected forest land comprises almost 2.4 million hectares, of which 1.3 million hectares are productive forest land. This corresponds to almost 6 percent of Sweden's total productive forest land and just under 9 percent of the total forest land.

Formally protected forest land is protected through various instruments, governed by laws and other regulations on forestry. It includes areas within national parks, nature reserves, habitat protection areas, nature conservation agreements and Natura 2000 with designated forest habitats. Nature reserves and habitat protection areas that have been decided on but do not yet apply, are also included. Furthermore, land compensation for future nature reserves is included, as well as areas under an agreement between Swedish Environmental Protection Agency and the Swedish Fortifications Agency.

Voluntary set-asides account for 1.3 million hectares of Sweden's productive forest land, which corresponds to 6 percent of Sweden's total productive forest land and just under 5 percent of the total forest land. Voluntary set-asides refers to smaller areas of productive forest land for which the land owner has voluntarily made a decision not to carry out measures that can damage natural values, the cultural environment or social values. These areas must be documented in a management plan or similar.

According to calculations, consideration patches account for almost 481 000 hectares, which corresponds to about 2 percent of Sweden's productive forest land as well as total forest land. Consideration patches refers to smaller areas of productive forest land that have been designated for regeneration felling, voluntarily by the land owner or pursuant to the Forestry Act.

Unproductive forest land amounts to almost 4.4 million hectares. Unproductive forest land without formal protection amounts to 3 million hectares, or almost 11 percent of Sweden's total area of forest land. Unproductive forest land refers to forest land that, on average, is not able to produce more than one cubic metre of wood per hectare and year. Examples of unproductive forest land are trees on wet lands and mountainous impediments, as well as large parts of the mountain birch forest.

Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land, 2020

Areas are rounded to even 100s

Forms	Areas in hectares, without overlapping areas		Share of Sweden's total forest land	
	Productive forest land	Total forest land	Productive forest land	Total forest land
Formally protected forest land	1 313 200	2 350 400	5.7%	8.7%
Voluntary set-asides	1 323 100	1 323 100	5.6%	4.7%
Consideration patches	480 700	480 700	2.0%	1.7%
Unproductive forest land	0	3 124 300	0,0%	11,2%

Source: Statistics Sweden, the Swedish Environmental Protection Agency, the Swedish Forest Agency and the Swedish University of Agricultural Sciences.

Statistics on formally protected forest land are calculated based on the Swedish register on areas protected by the Environmental Code (NVR) and Swedish data on land cover mapping (NMD 1.1). The new version, NMD 1.1, has been supplemented with new data, which led to a decrease in areas compared with last year's statistics.

Overlap between formal protection and unproductive forest land is estimated and excluded based on a hierarchy, starting with formally protected forest land.

The statistics do not show overlap between voluntary set-asides and other types. Overlap may exist, but has not been studied thoroughly enough to be presented.

The total area of forest land has been retrieved from the Swedish National Forest Inventory. It is used for calculating the proportion of voluntary set-asides, consideration patches, and unproductive forest land. The proportion of formal protection is calculated using total areas according to Swedish data on land cover mapping (NMD 1.1).

The area of consideration patches are preliminary estimates based on the most recent definitive five-year average value in 2017/2018.

Unproductive forest land refers to the Swedish National forest Inventory's five-year average value for the period 2016 to 2020, in which 2018 is the middle year. Areas on productive forest land cannot occur.

Areas and percentages of the four types are not summed in the official statistics. This is due to several factors, including major legal distinctions between the types concerning how they can affect land use on the area where they are located. The methods used to calculate the areas also differ greatly, mainly based on which data is available as a basis for the statistics. Furthermore, these statistics are not measured in relation to national or international goals. All this means that aggregates may be misleading.

Areas without overlap between the different types for forest land are calculated based on the formal protection, which is presented in its entirety. The statistics only show voluntary set-asides and consideration patches on productive forest land, and thus cannot overlap with unproductive forest land. Therefore, the statistics only show overlap between formal protection and unproductive forest land, in which overlapping areas have been removed from the unproductive forest land.

List of terms

art- och habitatdirektivet	habitat directive
biotopskyddsområde i skog	habitat protection area in forest land
formellt skyddat	formally protected
Fortifikationsverket	Swedish Fortifications Agency
frivilliga avsättningar	voluntary set-asides
fågeldirektivet	bird directive
föreskrifter mot skogsbruk	regulations against forestry
gällande/laga kraft	valid by law
hänsynsytor	consideration patches
improduktiv skogsmark/impediment	unproductive forest land
inomstatlig överenskommelse	agreement between government agencies
instrument för skydd	protection tool /type of protection
Jordabalken	Land Code
Lantmäteriet	Lantmäteriet, the Swedish mapping and cadastral agency
länsstyrelsen	County Administrative Board
markersättning	land compensation
Miljöbalken	Environmental Code
miljöskyddslagen	Environmental Protection Act
nationalpark	national park
Nationella marktäckedata (NMD)	Swedish data on land cover mapping
Natura 2000-område	Natura 2000 site
naturgeografiska regioner (SUS)	Swedish geographical regions
naturreservat	nature reserve
naturresurslagen	Act on the Management of Natural Resources
naturvårdsavtal	nature conservation agreement
Naturvårdsregistret (NVR)	Swedish register on areas protected by the Environmental Code
Naturvårdsverket	Swedish Environmental Protection Agency

nedan fjällnära gräns	below the subalpine border
ovan fjällnära gräns	in the subalpine region
permanent formellt skydd	permanent formal protection
Riksskogstaxeringen	The Swedish National Forest Inventory
skogsmark	forest land
Skogsstyrelsen	The Swedish Forest Agency
skyddad produktiv skogsmark	protected productive forest land
Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)	Swedish University of Agricultural Sciences
tidsbestämt formellt skydd	time-limited formal protection

SCB beskriver Sverige Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.